

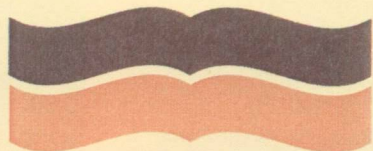
Vaertlinck *contact*

Tijdschrift van de genealogische en heemkundige kring Vaertlinck vzw Willebroek

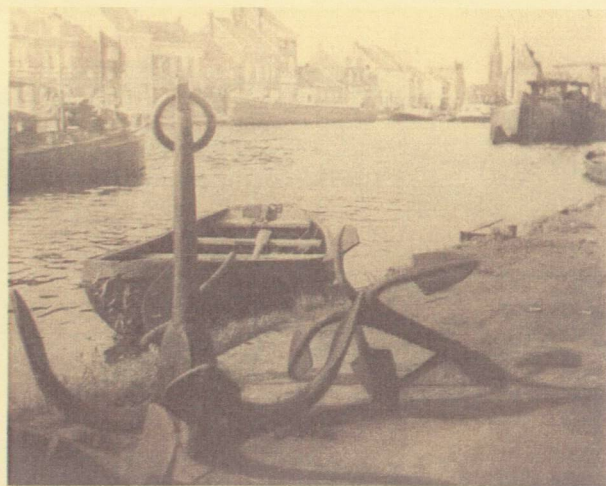

Driemaandelijks tijdschrift | 7de jaargang, nr. 2 | oktober – november – december 2011

Verantwoordelijke uitgever: Gust Van Auwenis | Dendermondsesteenweg 204 b202 | B-2830 Willebroek

Vaertlinck *contact*

Op de cover

Deze sfeervolle foto geeft een impressie van de drukke scheepsactiviteit in Klein-Willebroek circa 1920, toen de sluis aldaar nog volop gebruikt werd door de beroepsvaart. Op de achtergrond herkennen we goed de contouren van het sashuis, het oude brugje van Klein-Willebroek en de spitse kerktoren van Boom (foto verz. K. Polfliet)

Tijdschrift van de genealogische en heemkundige kring Vaertlinck vzw Willebroek

Abonnement: 16 euro door storting op ondervermeld rekeningnummer

Afzonderlijke nummers: 5 euro

ISSN 1782-2785

Koninklijke Bibliotheek van België - Wettelijk depot nr. D/2011/12484/4

Secretariaat

Vaertlinck vzw | p.a. René Pattyn | Molenweg 24 | B-2830 Willebroek

Contact

tel. 0477-266 537 | vaertlinck@telenet.be | www.vaertlinck.be

Praktische gegevens

Ondernemingsnummer 881 351 205

IBAN BE88-0682-3183-1441 | BIC GKCCBEBB

Erkende culturele vereniging Willebroek: culwo83

De vereniging staat los van alle filosofische en ideologische strekkingen

Bestuursleden

Gust Van Auwenis (Voorzitter) | Dendermondsestwg. 204 | B-2830 Willebroek | tel. 03-886 85 54

René Pattyn (Secretaris) | Molenweg 24 | B-2830 Willebroek | tel. 0477-266 537

Guido Van Humbeeck (Penningmeester) | Jozef Wautersstraat 125-1 | B-2830 Willebroek | tel. 03-886 04 75

Leon Bernaerts (Bestuurslid) | Eikenstraat 20 | B-2840 Reet | tel. 03-888 21 83

Gary Mantiërs (Bestuurslid) | Groene Laan 38-3B | B-2830 Willebroek | tel. 03-886 65 26

Jan Peeters (Bestuurslid) | Neerlichter 15 | B-2870 Breendonk | tel. 0477-62 69 84

Kevin Polfliet (Bestuurslid) | Sint-Janskerkhof 3 | B-2800 Mechelen | tel. 0484-91 69 84

Silvain Spaepen (Bestuurslid) | Geuzenstraat 17 | B-2830 Willebroek | tel. 03-886 59 75

Eric Van Winghe (Bestuurslid) | Mispelweg 41 | B-2830 Willebroek | tel. 0497-36 64 75

Vaertlinck vzw is lid van

Wettelijk Depot : nr. D/2011/12484/4

Koninklijke Vereniging voor Natuur- & Stedenschoon vzw

Geachte mevrouw,
Geachte heer,

Ons vorig nummer mochten wij beginnen met: “Wat hebben wij toch een prachtige en zonnige lente gehad”.

In dit nummer moeten wij juist het tegenovergestelde schrijven, namelijk: “Wat hebben wij toch een bar slechte zomer gehad”.

Iedereen heeft er onder geleden, vooral kinderen en verlofgangers in ons eigen land, het zij aan de Kust, in de Kempen of in de Ardennen. Hoeveel mensen hebben er niet te kampen gehad met wateroverlast en rampspoed?

Het schijnt dat het sinds mensengeheugnis geleden is dat drie zomermaanden lang het weer zo slecht is geweest.

Laten wij hopen dat de herfst 2011 ons met een mooie nazomer komt verblijden.

Dit zal nodig zijn want we stevenen zeer snel af naar de winter. Zeiden onze grootouders niet dikwijls : “ ... en de winter duurt toch zo lang manneke”.

Wij stellen dus al onze hoop op de herfst die toch zo wondermooi kan zijn met al zijn variaties in het tentoongestelde kleurenpalet. Soms echte natuurbeelden en natuurschilderingen in de vrije natuur.

Intussen kent onze nieuwe locatie in het Centrum Van Winghe een groot succes. Reeds menig stamboomvorser en heemkundige heeft er zijn weg gevonden.

Dit verheugt ons ten zeerste.

Wij durven hopen u daar ook eens te mogen begroeten. Steeds staan er bestuursleden en sympathisanten klaar om u te helpen bij uw opzoekingen in ons uitgebreid archief.

Dus allen altijd welkom.

Met onze beste groeten,

Het bestuur.

Belagchelyke klucht van de Willebroekige Boeren, die op den Kers-nacht heel hunne Kerk in roeren stelden.

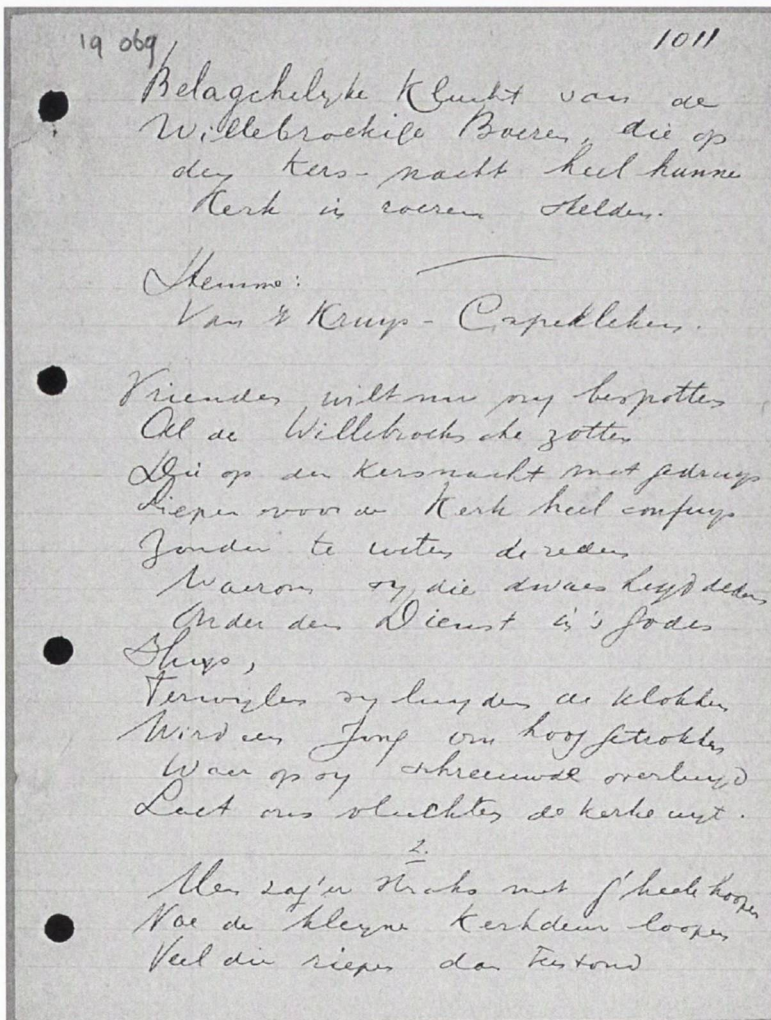
Dat onze buren, de Mechelaars, al eeuwen lang de spotnaam 'Maneblussers' met zich meezeulen is algemeen bekend, net als de gebeurtenis die de basis vormde voor die – tegenwoordig meer als geuzennaam gebruikte – term. Zoals we recent ontdekten, kunnen ook de Willebroekenaren bogen op een soortgelijk verhaal en bijhorende spotnaam...

Spotnamen zijn een apart fenomeen op het vlak van heemkunde en folklore. Niet zelden hangt de oorsprong van de lacherige bijnaam waarmee de inwoners van een bepaalde plaats of streek worden bedacht, samen met een opvallende eigenschap van die lokale bevolking of met een opmerkelijke, al dan niet belangrijke of eerder anekdotische gebeurtenis.

Een belangrijke bron voor de studie van spotnamen en hun oorsprong vormen oude liederen en verzen, die terug te vinden zijn in tal van archieven en bibliotheken. Eén van de omvangrijkste en meest indrukwekkende collecties op dit vlak in ons taalgebied, wordt bewaard door het Nederlandse Meertens-instituut, dat zich bezig houdt met de bestudering en documentatie van de Nederlandse taal

en cultuur.

Het desbetreffende fonds Wouters-Moormann telt zowat 6000 zeer diverse documenten, die samen ongeveer 15000 straatliederen omvatten. Het was in deze collectie dat we stuitten op volgende opmerkelijke tekst, waarin de 'Willebroekige Boeren' of 'Willebroecksche zotten' lik op stuk krijgen voor hun 'schimpig bot verwyrt van [de Mechelaars] maenblusschers te noemen'. Hoe oud dit lied is en wie de oorspronkelijke auteur is, is niet duidelijk. Het document waarop wij ons baseren is immers een ongedateerd, handgeschreven afschrift van een oudere, en voor zover we konden nagaan, anonieme bron. De melodie 'Van 't Kruys-Capelleken' waarop de tekst is gezet, werd alleszins in 1746 opgenomen in het bekende beiaardhandschrift van de Antwerpse stadsbeiaardier Joannes De Gruyter.

Eerste blad van de handgeschreven kopie, door D. Wouters, uit het begin van de twintigste eeuw (afbeelding Meertens Instituut).

Daarnaast verwijst de tekst naar een ‘stellagie’ en ‘planken’ in de kerk, wat kan verwijzen naar de periode tussen 1769 en 1782, toen er op initiatief van toenmalig pastoor Egidius Scheffermeyer tal van verbeteringswerken werden uitgevoerd aan de kerk, zoals het plaatsen van nieuwe lambriseringen. In combinatie met de gebruikte taal en spelling – voor zover die in het afschrift getrouw werden overgenomen – en het verband met het Maneblussersverhaal, durven we dan ook te gewagen van een in het Mechelse ontstane, laat 18de eeuwse tekst.

In de hierna volgende overname van de transcriptie van de Nederlandse volkskundige D. Wouters, die dateert van het begin van de twintigste eeuw, namen we zoveel mogelijk de oorspronkelijke schrijfwijzen over. De nodige voetnoten plaatsten we achteraan in dit artikel.

Origineel:

Belagchelyke klucht van de Willebroekige Boeren, die op den Kers-nacht heel hunne Kerk in roeren stelden.

Thema: Van 't Kruys-Capelleken

Vrienden wilt nu vry bespotten
Al de Willebroeksche zotten
Die op den Kersnacht met gedruys
Liepen voor de Kerk heel confuys
Zonder te weten de reden
Waarom sy die dwaesheyden deden
Onder den Dienst in 's Godes Huys

Terwijl sy luyden de klokken
Wird een Jong om hoog getrokken
Waer op sy schreeuwde overluyd
Laet ons vluchten de kerke uyt.

2.

Men zag'er straks met g'heele hoopen
Nae de kleyne Kerkdeur loopen
Veel die riepen dan terstond
Daer is zeker eenen dullen hond
Dan zag m'er weer in bedrukten
Heel na het Oksael op vluchten
Ider liep daer hij plaetse vond.
In de Biechtstoelen en op de Banken
Op den Prékstoel, stellagie en planken
Ander drongen de deur uyt kloek
Waer door veel scheten in hun broek.

Vrije vertaling:

Belachelijke klucht van de Willebroekse Boeren die op kerstnacht heel hun kerk in rep en roer zetten.

Melodie: Cruijs Capelleken¹²

Vrienden, drijf vrij de spot met
de Willebroekse zotten
Die op kerstnacht met veel lawaai
Verward de kerk uitstormden
Zonder de reden te weten
Waarom zij zo dwaas deden
Tijdens de kerkdienst.

Terwijl enkele jongens de klokken luidden³
Werd een van hen omhoog getrokken
Waarop die luid schreeuwde:
“Laat ons de kerk uitvluchten”.

2.

Toen zag men een hoop volk hard⁴
Naar de kleine kerkdeur lopen
Velen riepen meteen
“Er is zeker een wilde hond”
Dan zag men weer met veel drukte
Dicht opeen het oksaal⁵ opvluchten
Ieder liep waar hij plaats vond
In de biechtstoel en op de banken
Op de preekstoel, stelling⁶ en planken
Ander drongen zo fors naar buiten
dat velen het in hun broek deden.

11

² ‘Cruijs Capelleken’ is een beiaardmelodie, opgenomen in het beiaardhandschrift van Joannes de Gruyter, 1746.

³ Het verband tussen de meervoudsvorm ‘sy’, het woord ‘Jong’ en sy in enkelvoudsvorm is niet geheel duidelijk. Uit de context kan worden opgemaakt dat het gaat om enkele jongens of jonge personen – vermoedelijk misdienaren - waarvan er één, tijdens het luiden van de klokken, wordt omhoog getrokken.

⁴ ‘straks’ wordt hier vermoedelijk bijwoordelijk gebruikt, als afleiding van ‘strak’, wat onder meer ‘ruw, hard’ betekent.

⁵ Sinds de Reformatie is het oksaal het balkon boven de ingang van de kerk, dat plaats biedt aan een zangkoor, vóór het orgel.

⁶ ‘Stellagie’ is een oud Nederlands woord voor onder meer rek, podium, kraam, steiger. Mogelijk wordt hier de kerststal bedoeld, of verwijst het woord daadwerkelijk naar een stelling tijdens één van de perioden waarin er werken werden uitgevoerd werden in de kerk, wat in het bijzonder het geval was in 1618 en de

3.

Dan hoorde men als de leeuwen
Langst de ander sey daer schreeuwen
De Klok valt van boven neer
en den toren krijgt een scheur.
Daer en is niet mé te mallen
Den toren zal zeker vallen
Cas (?) doet open de Lijkdeur.
Laet ons loopen zonder wachten
Eer dat wij hier al versmachten
En al den anderen kant
riepen sy het brand, het brand.

4.

Dan wird'er weer zoo gedrongen
Van de oude en de jonge
dat er Neusdoek, kap en hoed
Wird getreden met den voet
Eenen Biechtstoel daerbeneven
wird heel uyt sijn plaets gedreven
Want sy liepen als verwoet
Kinders ende groote menschen
Waer uyt dat veel hun pensen
wirden plat oepen geduwt
't welk hun zeker nu berouwt.

5.

Schoenen, muylen en holblokken
wirden in stukken ende brokken
getreden door dit gewoel
Viel een schildry van den Biechtstoel
Sy liepen gelijk gebroken
De kerk uyt ineen gedoken
Stacken achter uyt hunnen doel
Want sy vreesden dat den toren
op hun zou vallen achter oft voren
en sy liepen met groote pyn
In d'herberg om brandewijn

6.

Sy zeyden weert wilt ons schinken
Dat wij d'alteratie afdrinken

3.

Dan hoorde men als leeuwen
Aan de andere kant schreeuwen
“De klok valt naar beneden
En de toren scheurt
Daar valt niet mee te lachen⁷
De toren gaat zeker vallen
Cas, maak de lijkdeur open⁸
Laat ons niet wachten om te loopen
Eer we hier allemaal verstikken”
En aan de andere kant riepen ze
“Het brandt, het brandt!”

4.

Dan werd er weer zo gedrongen
Door ouderen en jongeren
Dat zakdoek, kap en hoed
Werden vertrappeld
Daarnaast werd een biechtstoel
Helemaal opzij geschoven
Want ze liepen verwoed
Kinderen en grote mensen
Waardoor velen in hun buik
Stompen kregen
Hetwelk hen nu zeker berouwt.

5.

Schoenen, muiltjes en klompen
Werden in stukken en brokken
Vertrappeld door het gewoel
Er viel een schilderij van de biechtstoel
Het volk liep als gebroken
De kerk uit, ineengedoken
Zetten een stap achteruit⁹
Want zij vreesden dat de toren
Op hen zou vallen, naar voren of naar achteren
En zij liepen met grote pijn
Naar de herberg voor brandewijn.

6.

Ze zeiden, waard wil ons iets schenken
Dat we de emotie van ons afdrinken

⁷ De zin die origineel wordt geformuleerd kan zowel worden opgevat als ‘dit is niet om te lachen’ als ‘geen tijd te verliezen’.

⁸ Cas is een eigennaam afgeleid van Lucas of Casper, mogelijk een verwijzing naar de pastoor of koster, al vonden we van eind 17de tot begin 19de eeuw alleszins geen pastoor in Willebroek met die naam. De lijkdeur is een aparte ingang, meestal aan de noordzijde van de kerk, die vroeger werd gebruikt bij begrafenissen en huwelijken (!).

⁹ Onduidelijke formulering. Uitgaand van de mogelijke betekenissen van doel (doel of greppel, gracht) en steken (verstevigen, doorsteken, vastmaken) kan dit vanalles betekenen, mogelijk ‘verstevigden zij hun gracht’, als verwijzing naar de vaart?

Wy zijn beroert aen ons hert
Geeft ons een druppelken voor die smert
De wijzen zag men daer lekken
want 't was drank nae haere bekken
Waer door sy wirden half zwert
Ider begonst hem dan te schaemen
Als sy die confusie vernaemen
En riepen 't is een groote schand
Voor ons door het heel Nederland.

7.

Komt gy vrome Mechelaeren
om dien toren wel te bewaeren
Doet zoo veel als dat gy kont
Eer den toren valt ten grond
Kopschieters ende schaepe-koppen
Gentenaers met al u stroppen
Komt vangt doch dien dullen hond
Kiekéters en wilt niet missen
Komt met den Knapstand om te blissen
Met d'Antwerpsche Pannebroek
Blust den brand tot Willebroek.

8.

Nu zal men gaen in het rond
Breed en uyd u naem verkonden
Dat ge dwaese zotten zyt
Bot zonder aendachtigheyd
Wilt nu vry u bekken snoeren
Op de Mechelaers gy boeren
Met u schimpig bot verwynt
van hun maenblusschers te noemen.
Erger is u over komen
Houd u bakhuis nu in't slot
Eer dat gy word noch meer bespot

Eynde.

Wij voelen ons beroerd aan ons hart
Geef ons een borrel voor de smart
Men zag de slimmeriken likkebaarden
Want de drank was naar hun zin
Waardoor ze half dronken werden¹⁰
Ieder begon zich te schamen
Toen ze de verwarring vernamen
En riepen: "Het is een grote schande
voor ons in gans de Nederlanden."

7.

Kom, vrome Mechelaars
Om de toren in stand te houden
Doe zoveel als je kan,
vóór de toren neerkomt
Kopschieters en schapenkoppen¹¹
Gentenaars met uw stroppen,
kom, vang toch die wilde hond
Kiekenfretters, mis dit niet
Kom met de kaapstander¹² om te blussen
Met de Antwerpse panebroek¹³
Blus de brand in Willebroek

8.

Ga nu rond
Om luid en uit eigen naam te verkondigen
Dat jullie dwaze zotten zijn
Bot en zonder aandacht
Wil nu jullie mond houden
tegen de Mechelaars, jullie boeren
Met jullie lacherig, bot verwijt
Hen 'maneblossers' te noemen
Erger is jullie overkomen
Hou jullie bakhuis nu op slot¹⁴
Voor jullie zelf nog méér worden bespot

Einde.

Epiloog

Of het voorval van de rumoerige kerstnacht in de kerk van Willebroek echt gebeurd is, laten we hier in het midden. Zaak is alleszins dat het de Mechelaars hoog moet hebben gezeten dat de Willebroekenaars hen uitlachten met het maan-voorval. Alleen doorstonden dit laatste verhaal en de

¹⁰ Letterlijk 'half zwart', vermoedelijk figuurlijk bedoeld als licht bezopen.

¹¹ Hiervolgen enkele verwijzingen naar spotnamen: de Schapenkoppen (Lier), de Stroppen (Gent), de Kiekenfretters (Brussel), de Pannebroeken (Antwerpen). Kopschieters konden we niet situeren; mogelijk is dit een verwijzing naar wevers, cf. schietspoel en kop (= garenklos).

¹² Een kaapstander is een oud type hijswerktuig, dat vooral in scheepskringen werd gebruikt om meertouwen mee op te trekken.

¹³ Pan(n)ebroek is een oude naam voor een broek van fluweel en tevens oude spotnaam voor de Antwerpenaars: de Pannebroeken.

¹⁴ Bakhuis = bakkes.

er aan verbonden spotnaam de tijd, terwijl het kerstnacht-voorval en de eruit gedestilleerde spotnaam – de Willebroekse Zotten – in de vergetelheid verzeilden. Tot nu uiteraard. Benieuwd of ook déze spotnaam de status van geuzennaam zal weten te verwerven...

Kevin Polfliet

Rampspoed te Willebroek, Ruisbroek en andere antwerpse gemeenten in 1820.

De grote overstroming door de Schelde in 1953, de tornado van Oostmalle in 1967, de dijkbreuk van de Vliet in Ruisbroek op 3 januari 1976, de veelvuldige wateroverlast gedurende de laatste jaren, meer recent de brand op de Kalmthoutse heide en de felle onweders met veel wateroverlast, dit zijn maar enkele voorbeelden van rampen waardoor gemeenten in de provincie Antwerpen getroffen werden. Wie herinnert ze zich niet meer?

In 1820 werd onze provincie evenmin gespaard. Het nummer 219 van het “Memoriaal Administratif van de Provincie van Antwerpen”¹⁵ is er volledig aan gewijd. De gemeenten zijn reeds op de hoogte gebracht ‘van de rampen welke ten gevolge der doorbraak van de dijken der rivier de Ruppel op den 2de maart jongstleden de gemeenten Ruijsbroeck en Willebroeck geteisterd hebben’.

De 24ste april daarna heeft een brand een gedeelte van Lichtaart in de as gelegd. En nog was het niet gedaan want ‘een nieuwe geesel is de inwoners van het arrondissement van Antwerpen komen beangsten’.

De 9ste mei ‘heeft een onweder vergezeld van een vliegend storm, in de gemeenten van Boom, Reeth, Contich, Bouchout, Vremde, Ranst en Zoersel, verwoestingen aangerecht waarvan de schaden bijna onberekenbaar zijn’.

Dit alles moet inderdaad wel zeer erg geweest zijn want ‘door deze gebeurtenissen welke het menschelijk vernuft noch voorzien noch ontwijken kan, zijn een aantal huisgezinnen die nog kortelings geleden in hunne behoeften voorzagen, thans in armoede gedompeld’. Eerst voldoende brood op de plank, nu armoede troef!

De provinciegouverneur was in de meeste gemeenten persoonlijk op inspectie geweest, maar wou ‘de zielroerende tooneelen niet afmalen’ waarvan hij ooggetuige was. Hij was zeer aangedaan: ‘Overall bood zich het beeld der verwoesting voor mijn oog, menschen die onder den last hunner rampspoed bezweken troffen mijn gezicht’. Bekommerd om de slachtoffers was het zijn eerste zorg om het Gouvernement (de Regering) aan te bevelen ‘onderstand voor hen te verzoeken’. Maar realist als hij was merkte hij op: ‘Ik heb de hoop dat mijne bede een gunstig onthaal zal wedervaren; evenwel kan ik niet ontveinzen dat de provincie van Antwerpen de eenigste niet is die schade geleden heeft, en dat Z[ijne] M[ajesteit] zijne weldaden moettende uitstorten over al die genen zijner onderdanen welke eene gelijke aanspraak tot deszelfs milddadigheid hebben, waarschijnlijk slechts eene som ter mijner beschikking zal kunnen stellen die te gering zal zijn om de ongelukkigen ... krachtadig te ondersteunen’.

Dat de spoeling te dun zou zijn en men de tering naar de nering moest zetten, die gedachte was voor hem ‘aller smartelijkst’. En het zou nog erger worden ‘wanneer ik niet hoopte van in de liefdadigheid der inwoners dezer provincie een middel te vinden om in het tekort komende van dien onderstand te

¹⁵ Memoriaal Administratif van de Provincie van Antwerpen, deel 10, nr. 218, 594, 1820, p.169 – 176: tijdens de nederlandse regeerperiode tweetalig uitgegeven, frans op de rechter en nederlands op de linker pagina's, met instructies en info voor de gemeenten.

voorzien'. Dus met andere woorden: lieve mensen ik reken erop dat jullie een grote duit in het zakje doen.

Onze gouverneur vervolgde tot de gemeenten: 'Met dit voornemen is het, dat ik, in naam der menschheid, de mildadigheid uwer onderhoorigen inroep; mij verzekerd houdende dat dezelve zich niet ongevoelig omtrent den droevigen toestand hunner landgenoten, nog doof voor hunne klagten betoonen zullen: in de onbestendigheid der aardsche zaken legt het toch opgesloten, dat hij die heden hunne weldaden ontvangt, in het vervolg welligt en misschien voor dezelve oorzaak hun op zijne beurt aan zich zal kunnen verbinden'. Dus mensen laat uw hart spreken en denk eraan, het kan iedereen overkomen. Verder raadde hij aan om met de 'heeren Pastoors' te overleggen welke middelen het meest gepast zouden zijn 'ten einde mijne pogingen te ondersteunen en ter bereiking van mijn doel'. Trek uw plan, doe uw goesting, maar zorg dat het in orde komt en roep de hulp in van de pastoor want die worden verondersteld goed te kunnen bedelen!

Het volgende gaf hij verzachtend ook nog mee: 'Er is mij veel aan gelegen dat uwe inwoneren zich overtuigd houden dat het mijn voornemen niet is dezelve eenige verplichting opteleggen; ik verzoeken, maar eische niet; en hoe gering de gifte van een iegelijk tot wien gij U wenden zult ook moge zijn, laat hij verzekerd wezen dat dezelve met erkentenis zal worden aangenomen'. Dank bij voorbaat!

En terug iets dwingend: 'Voor al het geen ten deze door U zal worden bijgedragen, verlaat ik mij... op uwen ijver. De beweegrede van mijn aanzoek is te loffelijk (!), dan dat ik mij niet zoude voor overtuigd houden dat niets door U zal worden nagelaten ten einde de uitkomst aan mijne verwachting te doen beantwoorden'.

Tot slot had onze gouverneur nog graag dat wederom na overleg met de pastoors ten laatste op de 10de juni 'de gelden door U gegaard' aan de Heer Graaf De Baillet, griffier der Staten, zouden overgemaakt worden. Voor de verdeling van hopelijk veel geld onder de getroffen gemeenten zou een commissie zorgen in verhouding tot de geleden verliezen. En in elk van die gemeenten zou een commissie samengesteld uit de burgemeester, de pastoor en een lid van het Bureau van weldadigheid, belast worden 'met het uitdeelen, onder die lieden welker behoefte geen twijfel overlaten, der som die ter harer beschikking zal gesteld zijn'.

Wie te Willebroek, Ruisbroek of elders heeft welke som getrokken, van de regering, de gemeente, van de gulle gevers als de notabelen of bleven ze op hun centen zitten?

Onmiddellijk heeft koning Willem onder de meest noodlijdenden geld laten uitdelen¹⁶. Voor de slachtoffers van de brand van Lichtaart 1.500 guldens, 2.000 guldens voor die van de orkaan te Boom, Reet en omgeving en uiteindelijk 3.000 guldens voor de ongelukkigen van Ruisbroek en Willebroek. De Gouverneur kreeg nog een nieuwe som van 2541 guldens ter beschikking voor hetzelfde doel. Als reactie op zijn vroeger verzoek aan de gemeenten, met de medewerking van de geestelijkheid en vooral door de liefdadigheid van de burgers werd 30.000 fr (!) bijeengebracht. Dit alles 'zal den toestand gevoelig verzachten der noodlottigen die niet zullen ophouden van den geliefden vorst en de liefdadige lieden te zegenen aan wien zij om zoo te spreken een nieuw aanzijn zullen te danken hebben'. Aan de eigenaars van de polder van Ruisbroek werd op hun verzoek een lening van 80.000 guldens toegestaan nodig om hun dijk te herstellen. Nog werd opgemerkt dat 'de verwoestingen die de hoge vloed ... veroorzaakt heeft niet overal zoo aanmerkelijk zouden geweest zijn, indien de dijken zich in een beteren staat van onderhoud bevonden hadden'. Een beetje kritisch zijn kan geen kwaad!

De Gouverneur¹⁷ was tevreden en over het resultaat van de inzameling en dankte de gemeenten, die op enkele uitzonderingen na, blijk hadden gegeven van 'hunne deelneming in den beklagenswaardigen toestand' van de slachtoffers. Hij schreef dit toe 'aan uwe vlijt ende medewerking van Heeren Pastoors'. Hij vervolgde ontroerd: 'Ik schep vermaak U hiervoor in 't bijzonder mijne tevredenheid te

¹⁶ Memoriaal Administratief van de Provincie van Antwerpen, deel 11, nr. 226, 608, 1820, p. 62 - 64.

¹⁷ Memoriaal Administratief van de Provincie van Antwerpen, deel 11, nr. 227, 609, 1820, p. 78.

kennen te geven, en in naam der noodlottigen welke van deze weldaden genot hebben, bedank ik U voor de ten deze door U aangewende zorg: mogten ulieden in de uitboezeming hunner dankbaarheid de belooning vinden van het geen door U voor hen verrigt is!'.
Dit stukje geschiedenis uit 1820 leert ons iets over de manier waarop men bij rampen onder het Nederlands bewind de problemen aanpakte, oog had voor de slachtoffers, hun noden trachtte te verhelpen met officiële en andere, zelfs kerkelijke steun, maar tekortkomingen niet wegmoffelde. Latere verantwoordelijken zouden hieruit lessen kunnen trekken. Heeft men dit altijd gedaan?.

Leon Bemaerts

DE GESCHIEDENIS VAN OMA'S SCHORT

Velen onder ons hebben de schort nog gekend die werd gedragen door "de bakker, de beenhouwer, de brouwersgast, de dokter in het hospitaal enz". De schort wordt heden in sommige gevallen voor bepaalde doeleinden nog gebruikt, al is het minder dan vroeger.

Wij hebben nog de "moederschort" of "oma's schort" gekend. Maar weten onze kinderen wat een moeder- of een oma's schort feitelijk is?

Het meeste en voornaamste gebruik van die schort van oma bestond erin haar jurk te beschermen, want ... zij had er maar enkele. Trouwens het was voor oma makkelijker om een schort te wassen in plaats van een kleed of jurk.

Zo werd deze schort gebruikt voor zo wat alle dingen zoals ondermeer als "pannelap" om de pannen van de kachel te nemen of uit de oven te halen.

Hadden de kinderen geweend of hadden ze een vuile neus : geen probleem, oma haar schort was daar om de traantjes op te vangen en de vuile neus af te kuisen en eventueel de "snottebel" weg te vagen.

De schort van oma was zeer handig om de eieren uit het kippenhok te halen en deze eieren in de schort op een veilige manier te transporteren.

Bij het bezoek van familieleden of vreemde personen was het voor verlegen kinderen een uiterst geslaagd middel om zich te verschuilen onder haar schort.

In de winter bij vrieskou kon oma haar armen toch zo eenvoudig in de schort draaien om armen en handen op te warmen.

Gebukt over de kachel kon zij toch met die schort vlug haar zweetdruppeltjes af vegen terwijl zij verder ging met het koken en bakken van haar lekkere spijzen voor het middag- of avondeten.

Moest er voor hout voor de kachel gezorgd worden ... geen probleem, via haar schort werd het hout naar binnen gebracht. Tevens werden allerhande groenten uit de tuin of fruit uit de boomgaard via haar schort aangebracht. Ervten doppen was voor oma een klein karwei want de ervten gingen in kom en de schillen of peulen belandden in haar schort. En ... zag oma onverwacht bezoek aankomen dan kon je versteld staan kijken hoeveel meubeltjes dat die oude schort nog kon afstoffen en dit in een paar seconden.

Als het eten klaar was dan stond oma niet te roepen “het eten is klaar”, neen zij ging naar buiten en zwaaide met haar schort. Met dat zwaaien met haar schort wist iedereen dat het tijd was om te komen eten.

Het zou eens zeer interessant zijn om uit te zoeken voor hoeveel handelingen en gebruiken die oude schort van oma zoal gediend heeft.

Opgelet! In onze huidige moderne tijd, zouden wij er gek van worden mochten wij weten hoeveel bacteriën er in dat schortje van oma verborgen zaten.

Even verder uitdiepen!

Een schort (wordt ook boezelaar genoemd) is een kledingstuk dat wordt gebruikt om andere kleding te beschermen. Veelal hingen deze schorten (één of meer) in de keuken om te worden gebruikt bij het koken of om andere klusjes uit te voeren die de kleding konden bevuilen.

Zo sprak en spreekt men van :

Het “**evaasje**” : een klein schortje dat hoofdzakelijk wordt gebruikt door serveersters om de geldbeugel in op te bergen.

Het “**loodschort**” : deze reikt van het middel tot de schoenen en wordt vooral gebruikt in de ziekenhuizen of bij radiologen om zich te beschermen tegen de röntgenstraling.

De “**voorschoot**” : is een grote schort, een groot lang werkschort te vinden vooral bij slaggers en lassers.

De “**sloof**” : in het hotelwezen en de horeca wordt deze gedragen vanaf de heupen tot op de voeten – koks dragen dikwijls een sloof onder hun koksjas.

De “**schoenmakerssloof**” : is een schort met halter en verder tot op de voeten en voorzien van twee zakken om nagels en gerief in op te bergen.

Het “**halterschort**” : is in feite het “door de weekse of gewone “ keukenschort.

Het “**Plastic schort**” : wordt bijna uitsluitend gebruikt in de medische verzorging.

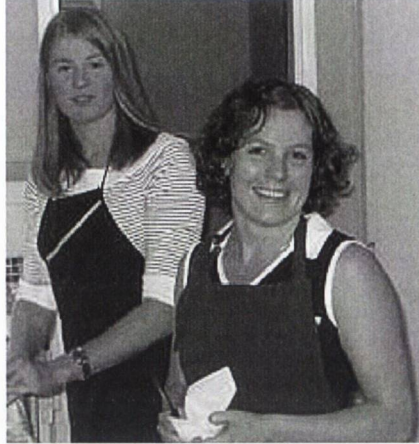
Het “**PVC-schort**” : is waterdicht en vindt men vooral in de keuken om de vaatwas te doen of in de vishandel.

Het “**latex schort**” : dit schort schijnt vooral gebruikt te worden in de sekswereld.

Het gebeurt dikwijls dat mensen zich schamen om thuis, vooral tijdens de wekdagen, een schort te dragen want lange tijd werd dit kledingstuk beschouwd als zijnde oubollig.

Maar ... het schort is weer helemaal “in” en mag zeker gezien worden, er zijn trouwens veel trendy modellen te koop die werkelijk zeer mooi en “hups” om te dragen zijn.

(zie ook Wikipedia.org)

Moeders schort.

“Oma’s epiloog”.

Moeders schort.

De schort van mijn Moeder.

Was van simpel katoen.

Daar wil ik nu graag een verslag van doen.

Zij legde er ’s morgens het brood tegen aan.

Dan sloeg ze een kruis en kon snijden gaan.

Met schort aan heeft Moeder de vloeren geschrobd.

De aardappels geschild en de bonen gedopt.

Met Moeders schort werden tranen gewist.

In troosten was mijn Moeder een specialist.

Op Moeders schort zijn luiers gespeld.

De één nog niet droog of de volgende had zich gemeld.

Onder haar schort had Moeder dure kleren.

Er klopte wel een groot hart, waar wij wat van konden leren.

Het brood tegen haar schort, dat is nu lang geleden.

Het brood van de bakker dat is allang gesneden.

Toch mis ik nog weleens de geborgenheid van toen.

De schort van mijn Moeder van simpel katoen.

(door Maria Griepink-Berndsen)

EENVOUD IS LEVENDE SCHOONHEID.

Ook hier merken wij meerdere oma's met schorten weliswaar uit een andere tijd.

(Postkaart : nr 37 Willebroeck. Chaussée de Malines uitgegeven dor Imp. J. Emmers, Willebroeck. Verstuurd geweest in 1912.)

Bewerkt door G. Van Auwenis

**Wie voelt er zich aangetrokken om lid te worden van het bestuur van onze Genealogische en Heemkundige kring Vaertlinck vzw?
Bent u geïnteresseerd? Stuur uw naam en adres op via een e-mail gericht aan dhr. Gust Van Auwenis, voorzitter (guvanau@telenet.be) of aan dhr. René Pattyn, secretaris (rene.pattyn@telenet.be) van onze kring.**

Uit de oude doos

Wie herkent deze muzikanten van een “jazzke” nog ?

Foto ~ 1946/47 genomen op de hoek van de Overwinningstraat en de Dr. Persoonslaan aan café Lawaen (zaak afgebrand midden de jaren '50)

van links naar rechts op deze oude foto vinden we :

Maurice Aerts, contre-bas, is later uitgegroeid tot één van de beste bassisten in Europa. Maurice gaf ook jaren les aan de Willebroekse muziekacademie.

Mevr Lawaen, uitbaatster dancing

Jean Seghers, harmonica, Jean is later, naast geluidsregisseur bij de toenmalige BRT, ook docent geworden aan het Conservatorium van Brussel en een internationaal gekend en gewaardeerd componist. Hij is ook jaren directeur geweest van de Willebroekse muziekacademie. Hij dirigeerde ook vele jaren de fanfare Concordia uit Tisselt

Arthur Lauwerijns(overleden), slagwerk, broer van Alfons, leraar van J.S.

Paul Triest viool, overleden in Berkenhof Pasen 2008

Julien Vanierschot pianist (zoon v/d hoofdonderwijzer van Heindonk, verhuist naar Sint-Amands - later pianist van orkest de chacacha's van Gaston Bogaerts

Met dank aan Jean & Fé Segers en Maurice Aerts
Verz. EVW

Willebroekse schoolmeesters-kosters in het Ancien Régime

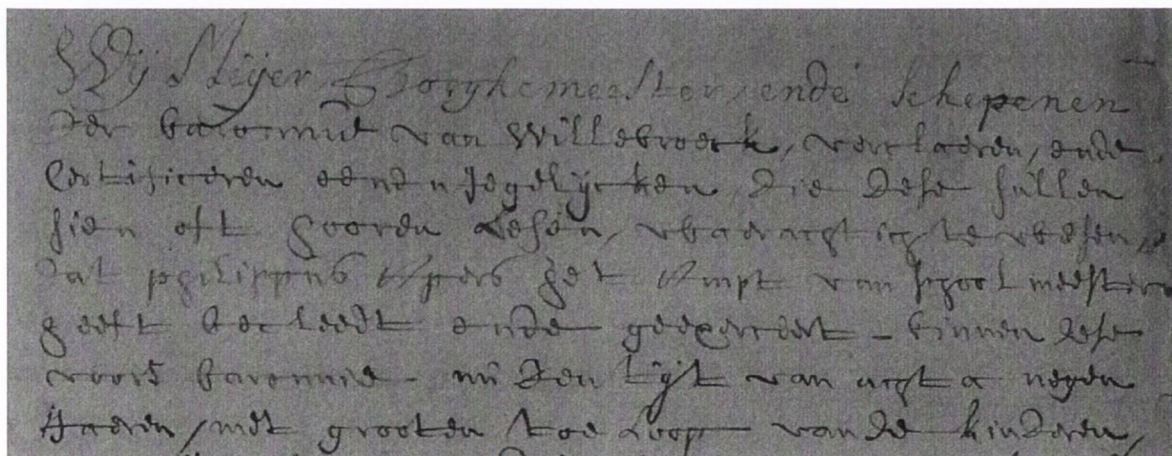
Bequaem de costerije te bedienen ende schole te houden

Deel 4: De eeuw van de familie Apers ¹⁸

Na een wat instabiele periode kwam het schoolmeester- en kosterschap in Willebroek aan het einde van de 17de eeuw in rustiger vaarwater: meer dan 100 jaar lang zouden beide functies worden uitgeoefend door leden van de uit Ruisbroek stammende familie Apers.

Philippus Apers

Philippus Apers werd geboren in Ruisbroek op 3 juni 1670, als zoon van Franciscus Apers (winkelier in 1702) en Maria Lauwerys. Vanaf 1690 was hij onderwijzer in Ruisbroek¹⁹, maar waarschijnlijk is hij in 1694 in Willebroek schoolmeester geworden. Dat blijkt uit een attest van *meier, borghemeester en schepenen* van Willebroek, die op 18 januari 1702 “*verclaeren ende certifiëren (...) dat Philippus Apers het ampt van schoolmeester heeft bekleedt ende geexerceert binnen dese voors. baronnie in de tijt van acht a negen jaeren, met groeten toeloop vande kinderen, niet alleenlijck van desen dorpe, maer oock vande omliggende prochies, wesende van goeden naem, faem, ende conduite, sonder opspraeck van jemanden, perfectionerende de jonckheijt int lese ende schrijven, soo ende gelijk een eerlijck ende deughdelijck schoolmeester schuldigh is en behoert te doen*”.²⁰

Fragment attest over Philippus Apers

Philippus is in 1695 of 1696 getrouwd met Maria Jouret, de zuster van de toenmalige Willebroekse koster Bavo Jouret (cfr. Deel 3 van deze artikelenreeks). Tussen 1696 en 1710 kreeg het koppel negen kinderen, onder wie drie jongens: Petrus Johannes (° 1701), Franciscus (° 1702) en Guilielmus (° 1710). Ze zouden alledrie hun rol spelen in het kosterschap in Willebroek en omgeving. Maria Jouret

¹⁸ Met dank aan Chris Apers voor o.a. de genealogische informatie in dit hoofdstuk.

¹⁹ Roggeman, Gaston, *Minuten notaris Anton Vander Veken*, akte dd 5.12.1693, waarin Philips Apers, schoolmeester te Ruisbroek, 23 jaar, getuigt dat hij in 1690 in het onderwijs is gekomen en dat jaar 51 leerlingen had, en het jaar daarop 58, waarvan vele uit Willebroek. Dat laatste bevestigt de vaststelling in een Willebroekse schepenaakte uit die tijd dat vele Willebroekse kinderen in de buurgemeenten naar school gingen omdat Judocus Sansterre, de Willebroekse schoolmeester-koster ad interim, zijn klas verwaarloosde (zie Deel 2 van dit artikel)

²⁰ RA Antwerpen, OGA Willebroek, Invent 22

is vermoedelijk in 1724 overleden, want in 1725 is Philippus Apers hertrouwd met Maria-Catharina Van Wanghe, zelf weduwe van Gillis Van Campenhout.

In een akte van de Willebroekse Weeskamer²¹ uit 1704 verklaart Philippus Apers dat hij met Bamis (9 oktober²²) van dat jaar al negen jaar lang de arme en behoeftige kinderen van de parochie leert lezen en schrijven. De eerste zes jaar kreeg hij daar 24 gulden voor en de volgende drie jaar 20 gulden. Hij vraagt om een verlenging van de overeenkomst aan 24 gulden per jaar.

Een akte van notaris De Cock uit 1736²³ bevestigt dat Philippus Apers sedert 42 jaar (1694 dus) in Willebroek woont. In een akte uit 1739²⁴ van diezelfde notaris wordt bovendien verklaard dat Philippus al 28 jaar koster is. Dat betekent dus dat hij in 1711 zijn schoonbroer Bavo Jouret is opgevolgd als koster en vanaf toen de ambten van schoolmeester en koster combineerde. Bavo Jouret is dat jaar wellicht overleden.²⁵ In de akte wordt bovendien vermeld dat Philip Apers, “niet voorsien sijnde van vaste costerlijke competentieën”, van elk arm gezin (“elke familie niet labeurende”) één schellinck per jaar (6 stuivers of 0.33 gulden) kreeg en van de meer welstellende “pachters met een ploeg” één meuken koren (± 20 kg). Uit de kerkrekeningen van 1731 blijkt nochtans dat hij op dat moment ook door de Kerk werd betaald, meer bepaald 51 gulden ‘voort opwinne vande orlogie mitsgaeders voort waschen vant lijnwaet der kercke, schuren vant koperwerck en voort singhen vande gefondeerde jaergetijden’.

In het voorjaar van 1745, op 75-jarige leeftijd, oefent Philippus Apers beide functies nog altijd uit²⁶. Hij heeft dan al een carrière van meer dan een halve eeuw als schoolmeester achter de rug. Maar later dat jaar maakt hij zijn testament op²⁷ en in 1746 zou hij zijn opgevolgd door zijn zoon Guilliam²⁸. Toch wordt Philippus Apers in de Volkstelling van 1747 nog altijd koster genoemd, met een inwonende zoon van 33 jaar²⁹. Dat zal wellicht Guilliam zijn geweest, die misschien al een deel van de taken van zijn vader had overgenomen.

Guilliam Apers

In 1746 is Philippus Apers dus opgevolgd door zijn zoon Guilliam. Die was toen 36 jaar oud; hij werd geboren in Willebroek op 7 januari 1710. Hij is ongehuwd gebleven en overleed op 23 maart 1792, eveneens in Willebroek.

Ook zijn broer Frans (° 1702) was koster, meer bepaald in Blaasveld, van 1721 tot aan zijn vroegtijdig overlijden in 1729³⁰. Overigens werd diens loopbaan als koster bijna hardhandig in de kiem

²¹ Apers Chris, *Weesrekeningen Willebroek en Tisselt in de 17de en 18de eeuw*, bewerking 2006, nr 50, dd 15.4.1704. Het schoolgeld van de arme kinderen werd door de parochie betaald; de ouders van de andere kinderen moesten het zelf betalen.

²² Traditioneel het begin van het schooljaar, dat doorliep tot de oogsttijd.

²³ Roggeman, Gaston, *Minuten notaris Jan De Cock*, akte 1741 dd 12.7.1736.

²⁴ Ibidem, akte 1917 dd 9.1.1739

²⁵ Cfr Deel 3 van dit artikel. Blijkbaar is zijn weduwe Elisabeth Peeters daarna teruggekeerd naar haar geboortedorp Bornem en daar hertrouwd. Eén van de kleinzonen van Bavo en Elisabeth, Josephus Jouret (1740 – 1785), werd later schout van Bornem en Mariekerke.

²⁶ Roggeman, Gaston, *Minuten notaris Jan De Cock*, akte 2350 dd 20.3.1745

²⁷ Ibidem, akte 2366 dd 12.7.1745

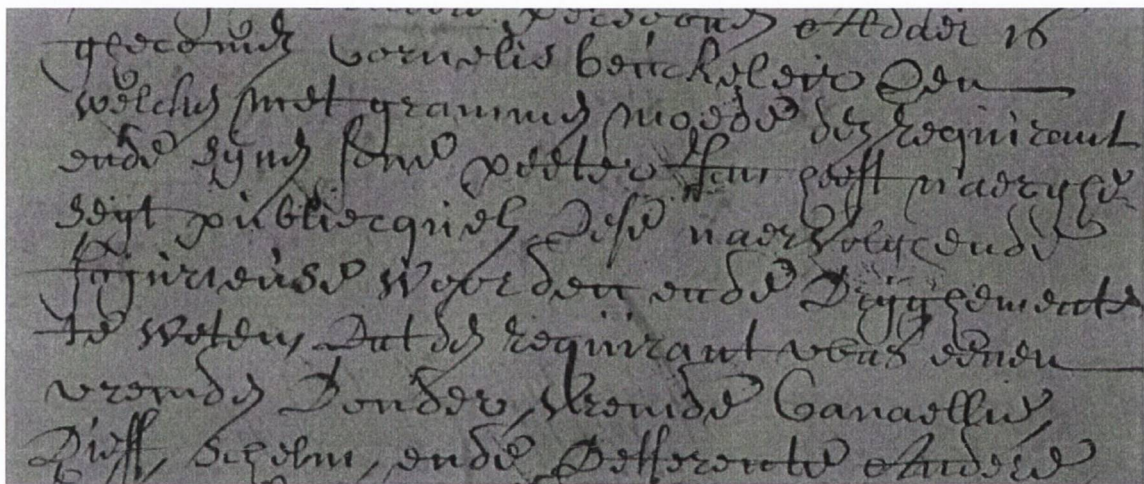
²⁸ Roggeman, Gaston, *Minuten notaris Jan De Meyer*, akte 1459 dd 7.9.1779, waarin gesteld wordt dat Guilliam Apers in 1746 koster, organist en schoolmeester is geworden in Willebroek.

²⁹ Apers, Chris: *Volkstellingen te Willebroek en Tisselt, 1702 en 1747*, bewerking 2003. Guilliam was op dat moment geen 33 maar 37 jaar: zoals wel vaker is de weergegeven leeftijd in de Volkstelling onnauwkeurig.

³⁰ Zijn weduwe, Catharina De Boeck, trouwde in november 1730 met Judocus Nicasius, als koster-schoolmeester in Blaasveld de opvolger van haar eerste echtgenoot Frans Apers, en zelf een telg uit een grote koster-familie (cfr. Deel 1 van dit artikel). Ook Judocus Nicasius overleed erg jong, op 33-jarige leeftijd in 1742. Hij werd op zijn beurt opgevolgd door Judocus Apers (1723-1807), de zoon van Frans Apers, en die gaf het ambt weer door aan zijn zoon Petrus Apers (1750-1807).

gesmoord, zoals blijkt uit het volgende incident, geacteerd door notaris Jan De Cock³¹: op 21 oktober 1721 verklaren Adriaan Van der Cappen, Jan Janssens en Jan Doms, alledrie uit Willebroek, dat zij twee dagen eerder in Klein-Willebroek in de herberg ‘Den Ventjager’ van Hendrik Michiels vertoefden, net als Philippus Apers en zijn zoon Peter-Jan. Op een bepaald moment kwam daar ook Cornelis Beuckeleir toe, die *“met grammen moede den requirant (Apers) en sijnen soon (Peter-Jan) heeft naergheseyt publicquel(ijk) dese naervolghende injuriende woorden ende dryghementen, te weten dat de requirant was enen vremden donder en canaille, dieff, schelm, ende differente andere injuriende woorden, (en) dat den voornoemden Beuckeleir heeft gheseyt dat waere het saecke hij de sone vande requirant aldaer hadde condon vinden ofte elders ontmoeten, hij den selve soude hebben versmoort, dat hij Beuckeleir den voors. sone des requirants sal armen ende beenen brecken soo danighlijck dat hij niet meer en sal connen spelen op den orgel”*.

De zoon in kwestie kan alleen Frans Apers zijn geweest aangezien de dreigementen worden geuit aan het adres van een niet aanwezige zoon (Peter Jan was wél aanwezig in de herberg) en de derde zoon, Gulliam, op dat moment nog te jong was – 11 jaar - om al orgel te spelen en een conflict te hebben met een volwassen man.

Fragment akte over incident Philip Apers in herberg ‘De Ventman’ in 1721

Zo’n 16 jaar na het hierboven beschreven incident volgde Guilliam Apers zijn vader op als koster-schoolmeester van Willebroek. Hij zou de twee functies ruim 30 jaar uitoefenen, tot in 1779. Dan gaf hij de sleutels van kerk en school op zijn beurt door aan zijn neef Paulus Apers.

Paulus Apers

Guilliam Apers werd dus opgevolgd door zijn neef Paulus, de zoon van zijn broer Petrus Joannes en Maria De Bruyn. Paulus Apers werd in Puurs³² geboren op 4 september 1739. Op 4 september 1779, precies op zijn 40ste verjaardag, komt hij met zijn oom overeen dat hij – mits het akkoord van de *collateurs* (baron, pastoor en wethouders) - het koster- en schoolmeesterschap zal overnemen. Dat blijkt uit een akte van notaris Jan De Maeyer van die dag.³³ *“Alsoo meester Guilielmus Apers, coster, organist ende schoolmeester der prochie ende Baronnie van Willebroeck de selve costerije, organistschap ende schoole heeft bedient ende gederigeert van inden jaere 1746 ende dat het selve hem seer lastigh begint te vallen, dat geduerende dien tijdt bij hem heeft gewoont Paulus Apers, sijnen neve, denwelcken hem altijd in 't bedienen dier heeft getrouwelijck geassisteert, dat den voorn. Guilielmus Apers geïntentioneert is te doen afstandt vande voormelde sijne functie van costerschap*

³¹ RA Antwerpen (nu te Beveren), notariaat Jan De Cock, inv. 4079, akte dd 21.10.1721.
³² Daar was zijn vader Petrus Joannes in 1728 op voorspraak van o.a. Gerard Rubens (abt van de Sint Bernards Abdij van Hemiksem) aangesteld als schoolmeester, ter vervanging van de overleden onderwijzer.
³³ RA Antwerpen (nu te Beveren), notariaat Jan De Maeyer, inv. 4139, akte dd 4.9.1779

aende collateurs vande selve costerije (de opdrachtgevers), ende dat tot het bedienen van die functie concurreert den gemelden sijnen neve als daertoe hebbende bequaemheydt”, om die redenen verklaren Guilliam en Paulus Apers dat indien Paulus Apers de functie van koster krijgt toegewezen door de collateurs, hij altijd bij Guilliam Apers zal moeten blijven wonen, hem onderhouden en hem zo lang hij nog leeft alle “proffijten oft emolumenten” van het ambt moet overhandigen.³⁴

Diezelfde dag laat Guilliam Apers ook zijn huis over aan Paulus: “Guilielmus Apers, schoolmeester, organist en coster alhier, jongman van competenten ouderdom (...) uyt dien hij ende wijlen sijnen vader soo lange jaeren alhier schoolmeester sijn geweest ter dier oorsaecke genegen wesende om datter voor altijdt alhier soude sijn eene bequaeme wooninge ende plaetse voor de schole, verclaert bij desen gecedeert ende ghetransporteert te hebben aen Paulus Apers, sijne neve, in qualiteit van schoolmeester, die naerbes. cessie en transport bij dese is accepterende soo voor hem als de naer hem opvolgende schoolmeesters dats te weten seckeren steenen huysse metten hof, schole, cleyne huys, stallinge ende edificien daer aene gestaen ende gelegen (...), int Dorp paelende ter eenre den nieuwen steenweg³⁵, ten tweedre het huys ende hof van Cornelis Daems, ten dreedre ende vierdre den hof ende huysse van Gillis Raes.”

Fragment akte van transport huis en schoolgebouw 1779 van Guilliam Apers naar Paulus Apers

Hieruit blijkt dus dat zowel Guilliam Apers als zijn vader Philip in hun eigen woning school hielden en dat het huis van de familie Apers al van in het begin van de 18de eeuw dienst deed als schoolgebouw³⁶. Uit de akte spreekt ook Guilliams grote verknochtheid aan en bezorgdheid voor het onderwijs in het dorp, geworteld in de lange familietraditie van het schoolmeesterschap. Dat wordt ook onderstreept door een andere bepaling, verderop in de akte: “dat den acceptant als schoolmeester ende allen sijne successieve naervolgers ook schoolmeester bij tijde volgende den voors. pandt altijdt sullen behoorlijk moeten houden in stand ende daertoe jaerlijcks employeren veerthien guldens hun leven

³⁴ Uit de kerkrekeningen blijkt inderdaad dat het tot aan zijn dood in 1792 Guilliam Apers was die de inkomsten van het kosterschap opstreek. In 1780 was dat 63 gulden en in 1786 was dat bedrag gestegen tot 83 gulden.

³⁵ De Dorpstraat was pas het jaar daarvoor (in 1778) gekasseid, als eerste ‘steenweg’ in Willebroek.

³⁶ Diverse notariële akten doen vermoeden dat Philip Apers rond 1712 het huis van zijn zwager en voorganger-koster Bavo Jouret heeft overgenomen. Misschien heeft hij vanaf dan daar les gegeven. Daarvoor maakte hij wellicht nog gebruik van het oude klasje dat tegen de kerk was aangebouwd (zie deel 1 van dit artikel).

geduerende voor reparatie". Guiliam Apers staat er dus op dat het schoolgebouw of de klas goed onderhouden wordt.

Waar het huis en de school van de familie Apers zich precies bevonden, is niet zo duidelijk, maar mogelijk stond het gebouw in het Dorp (nu A. Van Landeghemstraat), schuins tegenover het huidige gemeentehuis³⁷, dat overigens zelf op de plaats staat waar zich destijds het huis van de vermelde notaris De Maeyer bevond.

Paulus Apers zou het vertrouwen van zijn oom Guiliam niet beschamen. Zijn loopbaan als koster en schoolmeester was lang en vruchtbaar. Of toch alleszins godsvruchtig, zoals decennia later blijkt uit volgende verklaring van pastoor Ermens in 1817: "*Paulus Apers, oud 78 jaeren, coster en schoolmeester van Willebroek, ten tyde van omtrent 37 jaar, (heeft) in het jaer 1816 syn costerije afgestaen aen synen cosyn Paulus Apers den Jongeren, soo nogtans dat hy schoolmeester gebleven is, (...), dat hy van deugdsaem en godvrugtig gedrag is, bequaem om de kinderen te onderwysen*".³⁸

Datzelfde jaar bevestigt de toenmalige 'maire de la commune de Willebroeck' dat Paulus Apers al sinds 1779 onderwijzer is en dat "*jusqu'à ce jour, que son école a toujours été bien fréquentée par les jeunes gens de cette commune et aussi des communes voisines, que même il a souvent des élèves en pension pendant l'hiver*". Jaren eerder al, tijdens het Franse bewind (begin 19de eeuw) had de gemeentelijke overheid tegenover de Franse bestuurders benadrukt dat Paulus Apers "*een man was die de kwaliteiten bezat om onderricht te geven*". Hij onderwees zowel de Franse taal als "*la langue flamande*", leerde zijn leerlingen lezen en schrijven en bracht hen de principes van de aardrijkskunde en het decimaal stelsel bij. Hij gaf les aan 80 leerlingen.

Net als zijn oom Guiliam en zijn grootvader Philip was Paulus Apers een man van aanzien in het dorp. Talloze keren worden zij in officiële documenten en akten vermeld als getuige, voogd of *executeur testamentair*. Ondanks het feit dat zij zelf generaties jongeren de beginselen van het lezen en schrijven hadden bijgebracht, behoorden zij tot de weinigen in het dorp die echt goed konden schrijven, en geregeld werd dan ook een beroep op hen gedaan. Het waren vertrouwenspersonen, kleine notabelen en intellectuelen op dorpsniveau. Het ambt van koster was voor hen een eretitel, zoals blijkt wanneer de jonge Paulus Apers in maart 1769 aan baron de Gottignies een brief schrijft ten voordele van een pachter die zijn huur niet kon betalen, en die brief trots ondertekent als '*Paulus Apers, kozijn van de koster*'.

In 1819 moest Paulus Apers zijn schoolmeesterschap opgeven, niet alleen omdat hij ondertussen 80 jaar oud was geworden, maar ook omdat er eindelijk een wettelijk en pedagogisch kader was gecreëerd voor het onderwijs in onze gewesten. Door de oprichting van de eerste Normaalschool in Lier in 1817 werd de functie van onderwijzer geofficialiseerd en geprofessionaliseerd. Voortaan was het in principe onmogelijk om nog les te geven zonder diploma. De eerste gediplomeerde onderwijzer in Willebroek was M. Cordie.

In 1820 stond Paulus Apers in de Willebroekse bevolkingsregisters ingeschreven als winkelier in het centrum van het Dorp, mogelijk nog altijd in de voorvaderlijke familiewoning. Hij overleed er als kinderloze weduwnaar op 15 juli 1822, op 83-jarige leeftijd.

Paulus Apers de Jongere

Ondertussen was zijn neef, Paulus Apers de Jonge, al een tijdje koster van Willebroek. Paulus jr. was de zoon van Guilielmus Apers, de broer van Paulus sr., en Petronella Eeraerts. Hij werd in 1793

³⁷ Dat beweert althans Jean Huyghe in *Willebroek en het geslacht Helman*, uitg. Gemeentebestuur Willebroek, 2004, p. 64, al is het niet duidelijk waarop hij die stelling baseert.

³⁸ De informatie in deze en volgende paragraaf is ontleend aan de brochure *100 jaar gemeentelijke lagere school te Willebroek*, 1979, geschreven door Karel De Decker en Tony De Herdt.

geboren in Puurs. In 1816 nam hij het kosterschap over van zijn oom Paulus sr. Een jaar later trouwde hij met Joanna Catharina Tambuyser. Paulus jr. zou 33 jaar koster blijven en werd zelf in 1849 opgevolgd door zijn schoonzoon, Petrus Joannes Van den Plas (° 1820, Wezembeek), die eerder koster was geweest in Kraainem, maar na zijn huwelijk met Elisabeth Apers (1845) naar Willebroek was verhuisd.

Zo bleef het kosterschap ook in de tweede helft van de 19de eeuw nog min of meer in de familie, maar de eeuwenoude band van het dubbelambt koster-schoolmeester was dan al enkele decennia verbroken.

Paul De Borger

VANDALISME IS NIET ENKEL EEN HEDENDAAGS VERSCHIJSSEL

Wij stellen vast dat er niet alleen in Willebroek maar zo wat overal ter wereld op heden vandalisme hoogtij viert.

Nochtans blijkt uit de Willebroekse archieven dat er reeds rond de jaren 1927 vandalen aan het werk waren.

Uit de toen door het gemeentebestuur van Willebroek verspreide affiche blijkt dat vandalisme regelmatig voorkwam. In één maand tijd werden beplantingen twee maal erg beschadigd.

Het gemeentebestuur loofde dan ook een premie uit om de daders te vatten. Deze premie van 500 frank was wel de moeite waard als men weet dat een gewone arbeider zijn loon toen 1 à 1,50 frank per uur bedroeg.

Gemeente Willebroeck.

BEPLANTINGEN

Voor de tweede maal, op een maand tijd, werden de boompjes vernield in de Spaarzaamheidstraat.

Elk weldenkend burger zal dit vandalenwerk schandelijk afkeuren.

Een streng onderzoek wordt ingesteld.

Het Gemeentebestuur looft een premie uit van

500 frank

aan hem, die inlichtingen kan leveren van aard om de daders te ontdekken.

Willebroeck, 4 October 1927.

DE BURGEMEESTER,

Aug. Van Landeghem.

Drukkerij Thomas, Willebroeck.

Postkaart uitgegeven door de Imp. J. Emmers, Willebroeck
Deze postkaart werd verstuurd in 1919

800 JAAR BREENDONK

“Achthonderd jaar Breendonk? Proficiat, maar wat hebben wij daarmee te maken?”, zal menig Willebroekse lezer misschien denken.

Best wel veel, als je weet dat met het toponiem Breendonk van bij de eerste vermelding (als Bredendunc in 1211) tot het einde van de 18de eeuw niet het dorp, de parochie of (deel)gemeente Breendonk werd bedoeld, maar enkel en alleen de wijk of buurt die we nu ‘Breendonkstraat’ noemen en die sinds de gemeentefusies van 1977 in Willebroek ligt. Dáár situeert zich het oorspronkelijke Breendonk.

Meer weten?

www.breendonk800.weebly.com

Raadpleging van de archieven in de gemeente Willebroek

Algemene regeling geldt als volgt : (Niet tijdens de maanden juli en augustus alsook op feestdagen)

Archief Vaertlinck : Centrum Jan Van Winghe, Capt. Trippstraat 33, 2830 Willebroek

– lokaal 28 :

2de en 4de zaterdag van de maand van 9.00 tot 12.00 uur of na afspraak. E-mail :

rene.pattyn@telenet.be – website : www.vaertlinck.be

Archief Gemeentelijke bibliotheek : Schoolweg 1A, 2830 Willebroek

Dinsdagnamiddag van 14.00 tot 16.00 uur – Aanvragen in de bibliotheek. Tel 03/886 55 22 of willebroek@bibliotheek.be

Gemeentelijk Archief (Gemeentehuis), A. Van Landeghemstraat 99, 2830 Willebroek

Donderdagvoormiddag van 9.00 tot 12.00 uur, enkel na afspraak. Tel 0800 9 2830

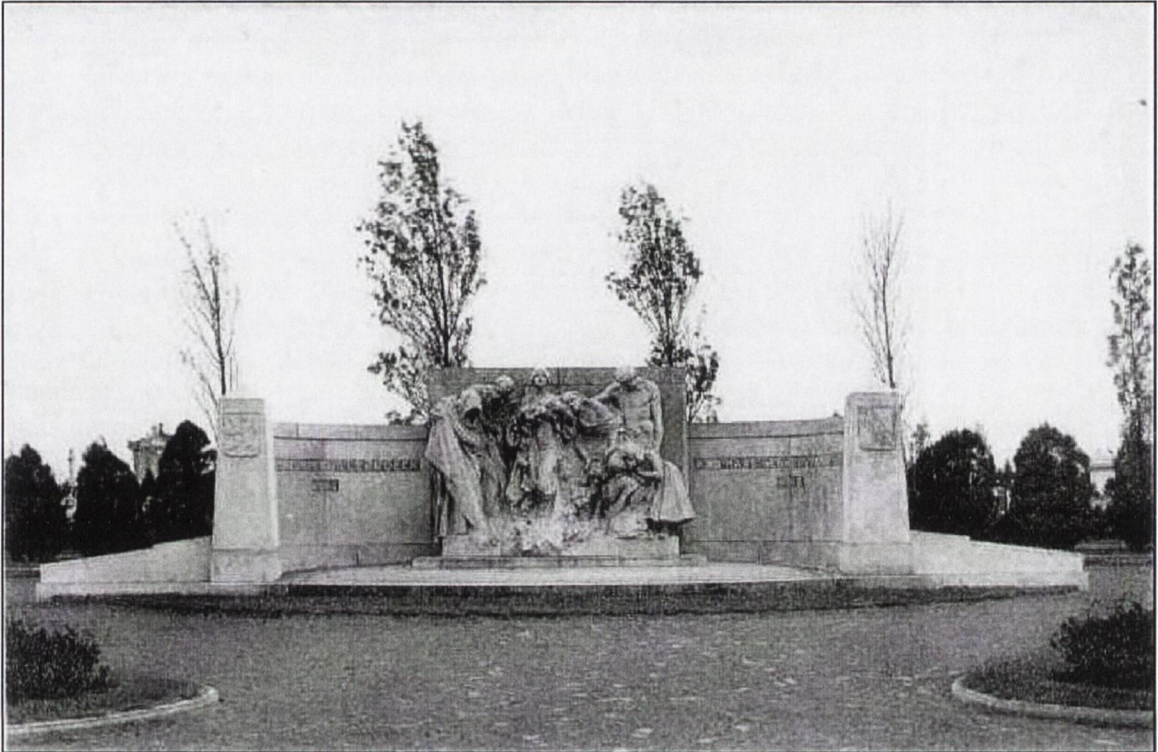
Heemkunde en lokale geschiedenis : in het kader van lokale heemkunde wordt door het **Liberaal Archief – Gent** een tentoonstelling over **Liberaal emancipatie en ontvoogding** georganiseerd tijdens de jaarmarktdagen in CC De Ster, Torenstraat, Willebroek, op **Zaterdag 22 en Zondag 23 oktober 2011**. Open van 14.00 tot 18.00 uur. Deze tentoonstelling is een initiatie van de Liberale Vrouwen

Tentoonstelling Help u Zelve

PLAATS VAN HET “GEDENKTEKEN” TER DISCUSSIE ONDER DE WILLEBROEKSE BEVOLKING.

De oprichting van een ‘gedenkteken’ of ‘standbeeld’ ter ere van de Willebroekse gesneuvelden tijdens de Eerste Wereldoorlog deed in Willebroek veel stof opwaaien.

Een schrijven werd gericht aan de medeburgers dat volgende inhoud bevatte :
Geachte Medeburgers,

Sinds ‘t einde van den oorlog 1914-1918, en gedreven door een gevoel van herkenlijkheid jegens Hen die hun leven opofferden voor onze bevrijding, richt men in alle steden van ons zoo Hoog geroemd zedelijk België, ja zelfs in de verst afgelegene dorpen een Denkmaal op tot verheerlijking hunner Helden van den oorlog.

Wanneer we dit gadeslaan en denken aan ‘t geen ons te wachten stond bij een Duitse overwinning, waarover een hunner destijds bijzonderste staatsmannen zegde : “Ik zal hun – Belgen - niets overlaten dan hun oogen om te weenen”, dan zeggen wij, er geen oogenblik aan te twifelen of in ‘t Hart der Willebroeckenaars klopt ten minste even zeer als bij anderen een gevoelige snaar van Dankbaarheid jegens zijne zonen aan wie onze bevrijding ‘t leven koste. Met zekerheid kunnen en durven wij zeggen dat Gij allen, Medeburgers, en tot welke gezindheid gij ook moget behooren, even als wij leden van het komiteit, genegen zijt eeuwige hulde te brengen aan onze Willebroeckse Helden die niet meer zijn.

Hoe en op welke manier zullen wij dus onderzoeken ! Laat ons toe een kort overzicht te maken van ‘t geen anderen deden en wij beoogen.

In 1918 werd door het Gemeentebestuur een krediet van 25.000 frs. in de begroting ingeschreven tot het oprichten van een Denkmaal. Vijf jaren zijn heen gevlogen zonder dat van officieele zijde iets werd gedaan voor bedoeld werk, tot wij eindelijk een vergadering zien beleggen op 24 juni ll. In deze vergadering werd door de Burgemeester voorzitter het doel der vergadering uiteengezet, namelijk dat er een Monument diende opgericht ter eere der Helden van den oorlog, dat het kerkhof eene geschikte plaats zou wezen en dat de werking hoogst

onpartijdig zou zijn. Na den verstreken uitleg vraagt de afgevaardigde van de Nationale Strijdersbond het woord om te doen uitschijnen dat, zoo het Gemeentebestuur het Kerkhof zou verkiezen voor het oprichten van het Monument, men niet 't akkoord kan gaan om reden dat het kerkhof te ver afgelegen is en geen geschikte plaats tot het oprichten van een Denkmaal voor de Helden van den Oorlog. Als repliek antwoorde de Burgemeester dat het vooruitgezette gedacht enkel zijn persoonlijk gedacht is, en er nog geen vaste plaats is aangeduid, zoo verliep na enkele aanmerkingen de eerste vergadering.

Vandaar de eerste stappen naar onze beweging.

Enkele weken verliepen en de afgevaardigden worden terug bijeengeroepen. De tweede vergadering had dus plaats op 20 Augustus l.l. Deze vergadering zou voornamelijk gewijd zijn tot het aanduiden der afgevaardigden in het Middenkomiteit. Op voorstel des Burgemeesters zouden de afgevaardigden op de volgende wijze aangeduid worden. De Burgemeester Voorzitter, 1 lid der politieke partijen vertegenwoordigd in den raad, vermeerderd met twee leden van elke politieke fractie, de gemeentesekretaris en 1 lid van elk der bestaande soldatenbonden. Na de samenstelling hierboven gehoord te hebben, zijn er afgevaardigden die in naam hunner Vereeniging ook een mandaat opeischen. De Burgemeester doet uitschijnen sat, zoo het komiteit uit te veel leden zou bestaan, dit de werking niet zou vergemakkelijken. Na enkele minute redetwisten is men t' akkoord dat het komiteit zoo klein mogelijk zou zijn, en uit dien hoofde trekken de soldatenverenigingen zich terug op voorwaarde dat geen enkel besluit zou genomen worden in het klein komiteit zonder de goedkeuring van de Algemene Vergadering. Nog enkele aanmerkingen en de vergadering wordt geheven.

Eenige weken verlopen zonder dat het klein komiteit van zich laat horen, alhoewel het reeds meermalen vergaderd had, tot eindelijk tegen 10 November l.l. eene nieuwe bijeenkomst wordt aangekondigd. Als eerste onregelmatigheid stippen wij aan, dat de uitnoodigingsbrieven gene dagorde vermelden, vandaar het groot aantal Afwezigen en het **meerendeel** der Aanwezigen **zonder volmacht** ter beslissing van het bijzonderste punt, 't zij de aanduiding der plaats waar het Monument diende opgericht te worden.

2de onregelmatigheid. De voorzitter begint met te verklaren dat in het middenkomiteit met algemene stemmen besloten is het Monument op het kerkhof te plaatsen. 3de Onregelmatigheid. Vraag gedaan tot uitstel, voor enkele dagen, tot het nemen van een zoo gewichtig besluit ten einde ieder afgevaardigde toe te laten zijne maatschappij te raadplegen. **Niet toegestaan.** 4de onregelmatigheid. Bij uitdrukkelijke aanvraag is geen gevolg gegeven aan geheime stemming. 5de onregelmatigheid. Het Middenkomiteit bestaande uit 10 aanwezige leden stemde zijn **eigen voorstel**. Hadden de leden van het Middenkomiteit, uit kiesscheit, zich onthouden, dan ware de stemming ten voordele van het Centrum der Gemeente geweest. Nochtans, ware de stemming in het voordeel van het Centrum der Gemeente uitgevallen, niets had de Heeren van het komiteit van hun besluit doen afzien, daar de Zesde en Grootste onregelmatigheid, de **Dictatuur** zich had voorgedaan. Er is verklaard, voor de stemming, dat bij uitgebrachte meerderheid tegen het voorstel van het Middenkomiteit laatst voornoemd komiteit zich niet zou onderwerpen en beroep doen op het aantal vertegenwoordigende leden. Dit is de verkrachting van hun **Eigen Regeling tot stemmen** dewelke was voorgedragen op vergadering van 20 Augustus l.l. klaar en duidelijk zeggende **Gelijke Rechten te verleen en aan elk afgevaardigde.**

En nu ons besluit. Na al de opgesomde onregelmatigheden vastgesteld te hebben welke enkel moesten dienen om de afgevaardigden te misleiden hebben wij de vaste overtuiging dat het Midden-komitiet er niet in gelukt is de openbare opinie te winnen. Dit staft de opvatting die wij hebben tot het oprichten van een Denkmaal ter eere der Helden van den Oorlog, en het is daarom dat wij een nieuwe werking op touw zetten, ten einde ons doel te zien verwezenlijken.

Het is niet 20 minuten buiten het dorp dat het Denkmaal dient te verrijzen maar op de drukstbezochte en bestgeschikte plaats in het Centrum van de Gemeente. Is het geen onzin te

verklaren, dat het Monument eens geplaatst op het zoo ver afgelegen kerkhof het mikpunt zal zijn van al onze feestelijkheden. Daarbij, een Denkmaal dient als verfraaiing der gemeente. Is het niet in de Monumenten die de herinnering aan vroegere gebeurtenissen weergeven dat men de grootheid van een volk herkend ?

Wij besluiten dus, zonder tegen herdenking te zijn van degene die op het kerkhof begraven liggen, en waarvan velen hunner namen reeds gebeiteld zijn in Denkmalen die, zonder uitzondering, bijna allen verrijzen op de schoonste plaatsen in het centrum hunner respectievelijke gemeente, dat wij ook eenen plicht vervullen met hier in ons geliefd Willebroeck een Denkmaal op te richten, daar waar 't zal strekken als bewijs van plichtbesef der nu bestaande bevolking, aan de jongeren en nageslachten zal herinneren wat hunne Ouders of Voorouders deden om bevrijd te blijven van 's overweldigers dwingelandij en aan de wereld zal verkonden waartoe een volk, als 't Belgisch volk, in staat is om gerechtigheid te doen zegevieren.

NAMENS HET KOMITEIT

De Schrijver,
René LACOURT

De Voorzitters,
Frans AMELINCKX, Richard COENEN

Adresse Télégraphique: JONCKHEER FILS, ANVERS
Téléphone 53496

Telegram-Adres: JONCKHEER FILS, ANVERS
Téléfoon 53496

CLÉMENT JONCKHEER FILS F.188-1928
N°531.

TRAVAUX D'ART SCULPTEUR - BEELDHOUWER KUNSTWERKEN
VIADUC, 47

Monuments Funéraires
CAVEAUX DE FAMILLE
ACHAT DE TERRAINS

REVÊTEMENTS DE VITRINES
EN GRANITS DURS ET MARBRES
DE TOUTES PROVENANCES

Grafzerken
FAMILIEKELDERS
AANKOOP VAN GRONDEN

BEKLEEDING VAN VITRIENEN
IN HARDE GRANIT EN MARMER
VAN ALLE HERKOMSTEN

Compte Chèques Postaux 39410
Postcheek-Rekening

M de Heeren Burgemeester
en Schepenen
der gemeente Willebroeck

Pour livraison de ce qui suit, payable au comptant - Voor levering van het volgende, betaalbaar komptant.

Anvers-Antwerpen, 16 Augustus 1928

			FRS. CTM	FRS. CTM
i	5	een monument ter herinnering aan de gesneuvelde Soldaten der gemeente, dit volgens teekening aangenomen door de Commissie der schoone Kunsten, uitgevoerd in Fransche witte steen "Euville", met groep volgens maquette, onderwerk in moellons de la Gileppe, fondatie op koste der gemeente	76650,-	76650,-
26	26	ontvangen op afkorting Augustus	FRS. 25550,00	
27	25	November	" 20000,00	
			FRS. 45550,00	
		Elyft op deze rekening te betalen:	FRS. 31100,00	

Faktuur met opgave van de gebruikte steensoorten

Aan de Bevolking van Willebroeck.

Tot de oprichting van een **GEDENKMAAL** ter eere der Willebroecksche gesneuvelden van den grooten oorlog zal toekomend jaar worden overgegaan.

Door de zorgen van het Gemeentebestuur werden op 22 Juli en 26 Augusti twee vergaderingen belegd van afgevaardigden der plaatselijke maatschappijen.

Op deze bijeenkomsten werd besloten een Middenkomiteit samen te stellen, bestaande uit elf leden : Vooreerst, Burgemeester en Gemeentesecretaris ; daarbij één lid van elke der drie politieke groepen in den Raad vertegenwoordigd, benevens twee leden van elke derzelfde groepen, door hunne wederzijdsche partijbesturen aan te duiden.

Het Middenkomiteit, aldus samengesteld, werd in zitting der afgevaardigden op 10 November l.l. met algemeene stemmen goedgekeurd.

In dezelfde zitting werd door het Komiteit voorgesteld het monument te doen verrijzen in het nieuw aan te leggen park, tusschen de twee hoofdingangen voor het kerkhof, dat als militaire begraafplaats voor 300 soldaten zal worden ingericht, en waar aan de gesneuvelden onzer gemeente de eereplaats zal worden voorbehouden.

Eene schets is op de keerzijde van dit blad aangebracht tot opheldering van dit voorstel, dat werd aangenomen door 23 afgevaardigden tegen 15 en 3 onthoudingen.

Het Komiteit mag de bevolking verzekeren dat zijne leden, eensgezind en zonder bijkomende bedoelingen van welken aard ook, al het mogelijke zullen doen opdat het monument waardig zij én van de gesneuvelden én van de bevolking.

Het Middenkomiteit :

De Ondervoorzitters,

R. PEETERS, J. DE MARRÉ.

De Voorzitter,

A. VAN LANDEGHEM.

De Schrijvers,

A. EMMERS, E. MERTENS.

De Penningmeester,

X. VAN DEN BOGAERT.

De Leden :

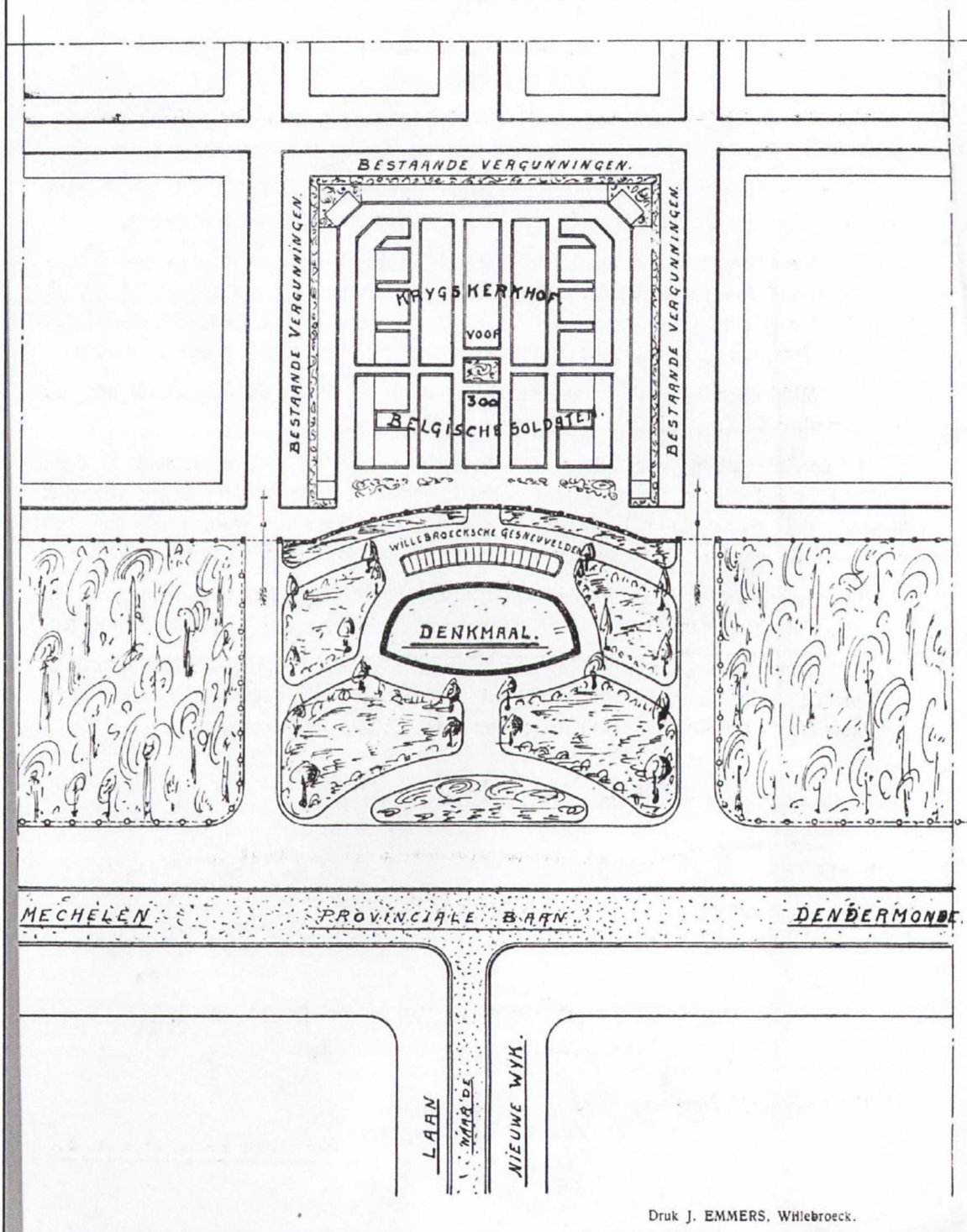
F. MERTENS, C. BROECKMEYER, J. CLYMANS,
A. VAN DOREN, E. VERSCHAEREN.

Willebroeck, 24 November 1923.

Zie schets keerzijde a. u. b.

— GEMEENTE WILLEBROECK —

— DENKMAAL AAN DE GESNEUVELDEN —

Plaatsbeschrijving van het monument
(Gemeentearchief Willebroeck) -

voor de gesneuvelden.
door G. Van Auwenis en G. Mantiens

上海酒家

CHINEES RESTAURANT

SHANGHAI

Stationsplein 2

2830 WILLEBROEK

Tel. 03 886 74 96

Ruime parking

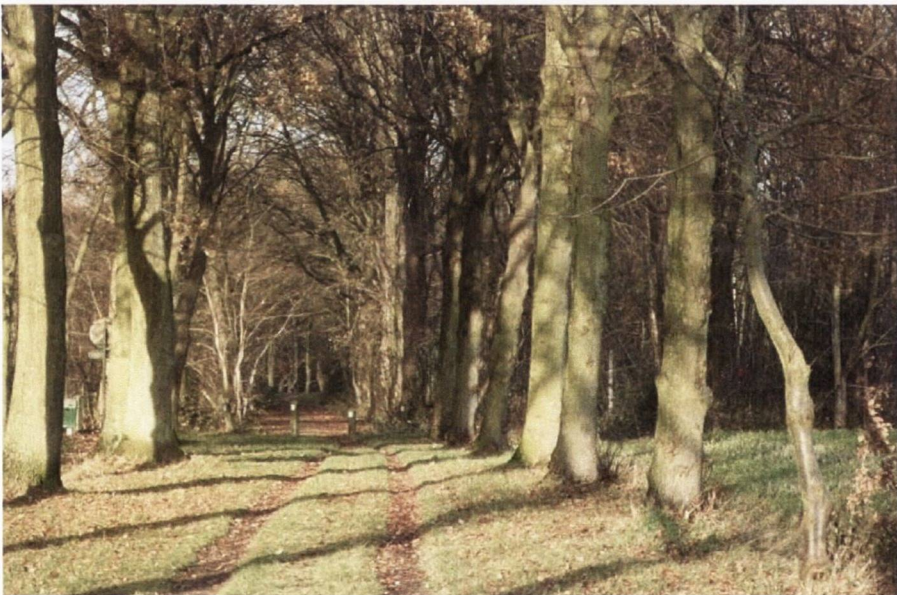
Maandagmiddag

Dinsdag

Zaterdagmiddag

GESLOTEN

Korte Historiek van “Het BLAASVELDS BROEK”

Door Marcel Van Hoof

Het BROEK

Een Broek is een laaggelegen drassig gebied. Het woord broek komt dan ook vaak voor in plaats- en streeknamen van laaggelegen en eertijds moerassige gebieden.

Tot omstreeks de 13de eeuw was het unieke natuurpark het Broek zo goed als ontoegankelijk. Gelegen langs de Rupel overstromde het laaggelegen gebied bij elk tij. Tussen 1100 en 1300 werd daaraan een mouw gepast en de rivier ingedijkt. Door het indijken van de rivier startte het verlandingsproces van de schorren in het Broek. Zo ontstonden vruchtbare akkers en weilanden, waarop het vee zich aan het sappige gras tegoed deed. Het domein Scheyvaert dateert uit die periode en functioneerde hoofdzakelijk als veeteeltbedrijf.

In de loop der jaren werden in het Broek vooral leem en turf gewonnen. Het eerste als bouw materiaal voor vloeren en wanden van de huisjes in de omgeving en turf als brandstof. Door dijkbreuken maar ook door de grondstofwinning ontstonden de talrijke vijvers en poelen die nu het natuurgebied zo typeren.

Deze vijvers werden ook gebruikt voor het roten van vlas. In de 17de en 18de eeuw werden ze verder uitgediept en uitgebreid voor de winning van zand, nodig voor de aanleg van dijken en wegen.

Op een oude kaart van graaf Ferraris van het gebied, opgesteld tussen 1760 en 1770, vinden we bossen met els maar ook met eik, beuk en kastanje terug.

Van dit kastanjebos treffen we nog een deel aan in het kasteelpark Lacourt.

Hier vinden we onder meer (op privé-terrein) de dikste tamme kastanjeboom van België (zie verder). Het grootste gedeelte van het gebied bleef echter tot 1920 behouden als elzenbroek. Vanaf dan plantte een lucifersfabriek –L'Allumette de Ninove- er, op zo'n 35 hectaren, massaal canada's en populieren aan en in het kielzog daarvan kwamen kleinere boeren er hun vee laten grazen tussen de populieren. Die bomen laten immers veel zonlicht door.

Toen was dat gedeelte van het Broek hermetisch afgesloten voor de gemeenschap. Die van de fabriek speelden er de baas : zelfs een kat of een hond die het waagden er binnen te dringen, werden ongenadig neergeschoten.

Vanaf 1969 werden ongeveer 260 ha van het Broek door de staat onteigend, om te worden ontzaveld, met het oog op het dempen van verlaten kleiputten in de Rupelstreek maar voornamelijk voor de aanleg van de E19. De lokale natuurbeschermers namen dit niet en slaagden er, na een lange strijd in,

de plannen te laten wijzigen zodat de uitgravingen beperkt bleven tot het noordelijke gedeelte, waar achteraf de polyvalente watersportbaan Hazewinkel werd ingericht.

Het ganse domein werd overgedragen aan het BLOSO dat op zijn beurt het beheer van het zuidelijk stuk, het eigenlijke Broek met een oppervlakte van 145 ha, toekent aan het BESTUUR VAN WATERS EN BOSSEN.

Vanaf 1982 is het Broek eigendom van dit bestuur.

Mammoets

Het Broek is gelegen in de aangeslibte Rupelvlakte. In de loop van de eeuwen vulde de vallei zich met bezinksels aangevoerd door de woelige Rupelzee. Het Broek is dan ook rijk aan fossielen uit ondermeer de ijstijden. Zo vond men er overblijfselen van de poolvos, rendier, oeros, edelhert, wild paard en Siberische neushoorn. In de nabijheid van het Fontejntje haalde men een slag tand van een mammoet boven. Ook tijdens de graafwerken van de zandwinningsput Hazewinkel kwam heel wat aan het licht. De buizen raakten soms verstopt door de beenderen van deze dieren en door boomstammen uit die tijden.

Aan de rand van het Broek werd in 1870 een voorhistorisch paaldorp ontdekt.

Fauna en flora

Het natuurpark ligt slechts 2 à 3 meter boven de zeespiegel, op enkele zandruggen na. Het is dus een vochtig gebied wat nogmaals onderstreept wordt door de vele vijvers en poelen die we er aantreffen. De vochtigheidsgraad bepaalt hier duidelijk de aanwezigheid van fauna en flora.

Alle plant- en diersoorten die hier voorkomen opnoemen is onbegonnen werk. We beperken ons tot het typeren van de verschillende gebieden die zich in het Broek situeren, aan de hand van de meest opmerkelijke planten en dieren. Het Mezenbroek, Schoem en de Vekeputten zijn uitgesproken watergebieden en zijn doorspekt met vijvers. In deze plassen tiert de gele plomp, de waterzuring en het pijlkruid welig. Dat laatste is pas teruggekeerd in 2008 nadat rattenvangers per toeval een zaadbank blootlegden. De fuut, reiger, meerkoet, waterhoen en verschillende eendensoorten dobberen hier ongestoord rond.

Op de natte gronden zonder vijvers treffen we een grotere variëteit plantensoorten aan waaronder de dotterbloem, gele lis, speenkruid, lisdodde, riet, waterwilg, els en populier.

De drogere gronden, waaronder we het Arkenbos en het Klein Broek kunnen rekenen, pakken uit met andere kleurenpracht. De koekoeksbloem, smeewortel, het wilgeroosje en krenteboompje zwaaien hier de scepter. Eén plant toont zich over het ganse domein : de hop, symbool voor het Broek.

De dierenwereld is zeer rijk bedeed in dit natuurpark. De insecten zijn met honderden soorten vertegenwoordigd. Zoogdieren kom je er minder tegen, doch de vogelgemeenschap compenseert die afwezigheid ruimschoots. Naast de reeds vernoemde watervogels scheren hier zo'n 150 verschillende soorten, grote en kleine tsjilpers door het luchtruim. Buizerds, torenvalken, uilen en sperwers zweven sierlijk door de lucht. In het bos hoor je de specht, koekoek, nachtegaal, wielewaal, ijsvogel en vink hun lied zingen.

Turfputten en vlas roten

De meeste vijvers in het Broek komen voort van turfdelvers. Aanvankelijk werd turf gestoken met de spade door turfstekers-van-stiel "daerinck-delvers". De gedolven turf werd op dammen geworpen en vervolgens werd de turf op de weiden gedroogd. Later, in de 17de eeuw werd het baggerijzer gebruikt waarbij aan een lange steel een ring met een net werden bevestigd.

In 1722 verkocht men turf in het openbaar en in 1752 gaf men droge turf als brandstof aan de armen.

In 1702 eiste men voor iedere Franse soldaat die hier gelegerd was twee zakken turf per week. De turfexploitaties werden pas echt belangrijk in de 17e en 18e eeuw toen het stooksel zeer schaars was geworden. De meeste bossen waren geroid en van steenkool was er vooralsnog geen sprake. Zo werd in Blaasveld de eerste kachel slechts in 1800 aangestoken. Turf werd ook gebruikt als isolatiemateriaal, zo werd het tegen geveltjes geplaatst (plaggen) en als stalmest.

Tot in 1862 werd er nog geturfd. Een voornamelijk bron van inkomsten van de boer in die tijden was vlas. Na het slijten van het vlas werd het in het Broek geroet. Volgens de herhaalde ordonnantiën en de dorpskeuren mocht het in vlietende wateren niet geroet worden. Het bedierf het water en bracht een verschrikkelijke stank voort. Daarom werden speciale putten en grachten voorzien, nog steeds zichtbaar op sommige plaatsen in het Broek. Na het roeten werd het vlas op de weiden gespreid en in kapellekens gezet om te drogen.

De dikste tamme kastanjelaar van het land

In het kasteelpark van Lacourt, op privé-terrein, staat de dikste tamme kastanjeboom van België, met een omtrek van 10 meter terwijl de kruin een diameter heeft van zowat 40 m. Er is ondertussen achterhaald dat de aanplanting van deze boom in 1722 gebeurde.

In 1976 was hij dodelijk ziek en trok de gemeente 125.000 frank uit voor zijn behandeling.

Boomchirurgen konden hem gelukkig redden.

De tamme kastanjelaar is een beschermd monument dat geklasseerd werd bij KB van 16 juni 1978.

Rechts van het kasteel van Blaasveld een blik op de dikste tamme kastanjelaar van het land. In 1722 werd met 22 man gedurende twee maanden aan een nieuw park gewerkt. (Rijksarchief De Lalaing Brussel)

Elke drie jaar mogen de leerlingen van de St-Jorisschool een bezoek brengen aan de mastodont wiens kastanjes fel worden gesmaakt.

De reus

In 1870 werd in een vijver aan het Fonteintje onder een 5 meter dikke turflaag een mannelijk skelet ontdekt van buitengewone afmetingen. De schedel gleed vanzelf over het hoofd van een man uit deze tijd. Toen de Blaasveldenaren de ongewone afmetingen van nabij bekeken kwam hun bijgeloof weer boven en wierpen ze het geraamte vol vrees terug in het water. (de Lindekensvijver)
Het werd nooit meer teruggevonden.

Het paaldorp

Aan de rand van het Broek (Broekstraat) werd in 1860 een, in onze streken eerder zeldzaam, voorhistorisch paaldorp ontdekt.

Asbest

In de zestiger jaren werd aan de zijde van de Beenhouwersstraat heel wat asbestafval gestort om de "visserspaadjes" te verstevigen. Het betrof puur productieafval van de vennootschap Alfit, een reeds lang gefailleerd bedrijf. Op sommige locaties lag tot 30 volumeprocent asbestvezel in ongebonden toestand en dit in een gebied van ongeveer 20 ha.

Heel wat milieuverenigingen hebben deze levensgevaarlijke toestand aangekaart en de onmiddellijk sanering geëist.

In 1990 stelde de plaatselijke milieuvereniging Ortolaan een "milieu-asbest-plan" op om eventuele verspreiding van asbestdeeltjes in het Broek te voorkomen.

In '93 werd in opdracht van Ovam een studie betreffende de asbestproblematiek op de site uitgevoerd door een onafhankelijk instituut en het jaar nadien verrichtte dezelfde instelling een bijkomend onderzoek.

Ovam voerde nadien een bodemsanering uit waarbij de paden en oevers vakkundig werden afgedekt : de paden in de voor bezoekers toegankelijke zone werden volledig ingekapseld en alle bomen met risico voor omwaaien en loskomen van asbest werden verwijderd. Buiten de toegankelijke zone werden plekken met asbest afgedekt met grond.

Daarnaast werd een beheersing van het waterpeil uitgewerkt en beperkende maatregelen qua gebruik werden ingesteld. Dagelijks terreintoezicht, een maandelijkse controle op blootliggend materiaal , geen zware voertuigen, geen paarden, niet graven, e.d. Toegankelijke paden werden door maaien opgehouden en zaaiingen van bomen die dieper de grond zouden indringen werden verwijderd.

De situatie na sanering wordt sinds 2003 opgevolgd in het kader van nazorg. In opdracht van Ovam en door een erkend bodemsaneringsdeskundige die eerst maandelijks en nu jaarlijks rapporteert.

(Antwoord van Minister Peeters op een parlementaire vraag-vraag nr.466 van 23/5/2007- van Luk Van Nieuwenhuysen)

Verscholen in bierton

In het Arckenbos, links van de parking ingang Broekstraat, waar thans een drietal Poolse Konickpaarden van hun vrijheid genieten, bleef de boeren-generaal Emmanuel Rollier gedurende 2 jaar verscholen zitten in een grote bierton, ingegraven in de grond. Bij elk gevaar vluchtte Rollier naar de centraal gelegen Arc-hoeve, alwaar de boer dan steevast zijn beer uithaalde om de achtervolgende honden te misleiden.

Uit het Boerenkrijgnummer van het Vaartland nr.4 van 1973 :

“...op het hoofd van Emmanuel Rollier werd 500 gouden Louis gezet, dood of levend. Hij was gehuwd met Isabella Van den Bogaert. Door alle mogelijke pesterijen, roof en geweld, evenals zijn familie, ten onder gebracht, zou ze vroegtijdig sterven. Rollier zelf werd gekwetst bij de gevechten en zou in het Arken-bos onder Blaasveld een schuilplaats vinden. Daar bevonden zich twee heuveltjes beplant met dennenbomen. Deze heuvels zijn geslecht in 1868-69, bij het aanleggen van de spoorweg Mechelen-Terneuzen. In die heuveltjes had hij een spelonk gegraven, waarvan hij spreekt in zijn brieven. Volgens het verhaal was er een grote ton, een “staander”, wellicht uit de brouwerij Van den Bogaert, in de grond gedolven en van binnen met wol bekleed en van luchtpijpen voorzien. In dit onderaardse hol schuilde de achtervolgde generaal der boeren gedurende 2 jaren.. Het sluit echter niet uit dat hij nog streed in de Kempen,want de strijdust der Klein-Brabanders was ontembaar ...”

Emmanuel Benedikt Rollier werd te Sint-Amands geboren op 3 december 1769 als zoon van Pieter Johannes, baljuw en burgemeester en een welgesteld man, eigenaar van een

zoutziederij. Emmanuel had zich na zijn huwelijk met Isabella Van den Bogaert te Willebroek gevestigd. Hij wist de genegenheid van de Willebroekenaren te winnen en kwam openlijk in opstand tegen de Fransen. Hij overleed te Willebroek op 23 mei 1851. Een zijstraat van de Mechelsesteenweg werd naar hem genoemd.

Schuiloord van verzetsheld

Ook tijdens de Tweede Wereldoorlog fungeerde het Broek als schuilplaats voor een vervolgte.

Voor de ingang van kasteel Bel-Air staat een knap gemaakt borstbeeld van de hand van de Blaasveldse beeldhouwer De Cuyper. Enkel de oudere Blaasveldenaars weten nog dat het hier om Jan Neutjens gaat, een dappere verzetsheld uit W.O.II.

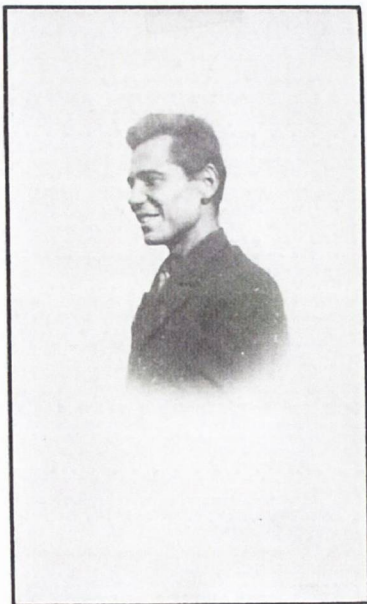
Maandenlang werd hij door de Duitsers opgejaagd en gezocht maar ze konden hem niet te pakken krijgen. Jan verschool zich in het Broek waar hij blindelings elk paadje kon vinden. Hij had daar immers heel zijn jeugd doorgebracht. Hij had er geravot met zijn vrienden, verstopperij gespeeld, cowboy en indiaantje..

De Duitsers werden wanhopig en voelden zich vemederd. Soms zagen ze hem en dan werd hij beschoten maar altijd was hij hen te vlug af. In het Broek had hij een geheime schuilplaats die enkel gekend was door enkele familieleden en vrienden van het verzet en daar kwamen ze hem bevoorraden met voedsel en drank. Uiteindelijk werd hij verraden. Toen hij zijn zieke moeder wou bezoeken werd hij daar opgewacht door de Gestapo. Jan werd naar het kamp van Breendonk overgebracht en daar zwaar gefolterd. Hij klikte niet, ook niet onder de gruwelijkste martelingen. Toen de Duitsers inzagen dat hun gevangene zijn kameraden niet zou verraden hebben ze hem doodgeschoten.

Op zijn doodsprentje stond, naast enkele uittreksels uit zijn laatste brieven, in vetjes gedrukt: "hij heeft onzen dood door zijn dood gedood."

Woorden afkomstig van zijn vrienden van de weerstand die hun leven aan hem te danken hadden. Jan Neutjens ligt begraven rechts naast de ingang van de kerk.

(Mondelinge overlevering in 1985 van Marcel De Veirman en Karel De Maeyer)

SLACHTDIENST 1912 TE WILLEBROEK

Vóór de Eerste Wereldoorlog deed men in Willebroek aan ernstige vleeskeuring.
De hiernavolgende lijst geeft ons een klare kijk op het aantal beenhouwers in de gemeente.

Vleeskeurdienst 1912 Ontvangsten en uitgaven

A. Ontvangsten

De ontvangsten van beenhouwers kwamen op 3.405,00 frs.
De ontvangsten van de uitslagers kwamen op 17,00 frs.
Het algemeen totaal van de ontvangsten kwam op 3.422,00 frs.

B. Uitgaven

Jaarwedde van de heer L. Van Passen 1.500,00 frs.
Beloop van de taksen van uitslagers 17,00 “
Voor inningskosten 5% op 3405,00 frs 170,25 “
Algemeen totaal van de uitgaven 1.687,25 “
Batig slot 1.734,75 “

Te verdelen onder de beenhouwers = $1.734,75 : 3.405 = 0,909$ frs.

Deze 3.405 is het totaal der toegekende punten toegekend tijdens de keuringen.

1. Cools Jean, Dorpstraat	394,98 punten
2. Cools Frans, Nokkestraat	287,08 “
3. Cools Henri, Sasplein	174,07 “
4. Simon Louis, Palingstraat	98,74 “
5. Van Eeckhout Petrus, Statiestraat	102,81 “
6. Van Mol Florent, Palingstraat	64,13 “
7. Brems Frans en Antoon, Klein Willebroek	61,08 “
8. De Boeck Leonard, Dendermondsesteenweg	30,54 “
9. Rottiers Juliaan, Nieuwstraat	65,66 “
10. Rottiers Emmanuel, Nieuwstraat	51,28 “
11. Rottiers Henri, Sasplein (Oostdijk)	55,86 “
12. Moeyersoms Juliaan, Dendermondsesteenweg	31,55 “
13. Somers August, Dorpstraat	42,74 “
14. Rottiers Henri, Klein Willebroek	1,27 “
15. Geudens Adolf, Appeldonkstraat	20,10 “
16. Hoofd Charles, Palingstraat	30,54 “

17. Pintens Frans, Dorpstraat	9,67 “
18. Verbruggen Jan, Klein Willebroek	15,27 “
19. Pintens August, Dendermondsesteenweg	27,74 “
20. Verbruggen Albert, Louis Denaeyerplaats	25,19 “
21. Verbruggen Wed. Em., Louis Denaeyerplaats	55,60 “
22. Hicketick Jos, Klein Willebroek	4,58 “
23. Van Acoleyen J, Dorpstraat	2,54 “
24. Raghenos Jos, Nieuwstraat	23,36 “
25. Reyniers Isidoor, Louis Denaeyerplaats	32,32 “
26. Reuniers Louis, Louis Denaeyerplaats	13,49 “
27. Verbruggen Emmanuel, Dorpstraat	7,76 “
28. Hens Emile, Dorpstraat	0,25 “
29. Van Troyen Victor, Palingstraat	3,05 “

Willebroek, 24 januari 1913

F De Boeck

Wij stellen vast dat er +/- 100 jaar geleden 29 beenhouwers/slagers waren. Waar zijn deze nu gebleven?

Deze vleeskeuring werkte in Willebroek zeer voortreffelijk, wellicht ook tengevolge van een schrijven van de secretaris van de beenhouwersbond gericht aan het gemeentebestuur betreffende de verkoop van gekapt vlees.

Hier volgt een weergave van dit schrijven in 1904 :

Willebroeck, den 23 april 1904

Heeren Burgemeester, schepenen en raadsleden van Willebroeck

Mijnheeren,

Als secretaris van de Beenhouwersbond van Willebroeck, heb ik nogmaals de eer U een schrijven toe te sturen om eene zaak te bespreken die, zoowel de bevolking van Willebroeck als de beenhouwers in hooge mate aanbelangt.

Ik bedoel den vleeschverkoop gedurende onze wekelijksche markt.

Om de vleeschverbruikers te verzekeren dat het vleesch goed en gezond is, werd er vroeger van hooger hand eenen keurdienst ingericht die de beste vruchten afwerpt.

Om denzelfden uitslag te bekomen voor wat het vleesch betreft dat van vreemde gemeenten ter markt wordt gebracht, kan er een tweede keurdienst ingericht worden ter plaatse, wil zeggen dat de heer vleeschkeurder van Willebroeck zich s'woendaags ter markt mag begeven om het vleesch voor eene tweede maal te onderzoeken.

Om een goed resultaat te bekomen zou elk te koop gesteld stuk vleesch den stempel der eerste keuring moeten dragen wat de taak van den keurder veel zou vergemakkelijken.

Om zoover te komen zouden de vreemde beenhouwers hun vleesch per halve beest of per kwartier kunnen mede brengen, dan zou het niet meer mogelijk zijn kleine stukjes vleesch te verkopen, waarvan men niet kan weten of zij aan eene eerste keuring onderworpen geweest zijn.

Hetzelfde geldt voor de worsten en het gekapt vleesch.

Wees verzekert Heeren, dat het voor den vleeschkeurder eene moeilijke zelfs onmogelijke taak is te onderzoeken of dat gehakt vleesch de noodige waarborg oplevert.

Ik herinner mij dat de vroegere keurder daar eens verandering in gebracht had wat mocht aanzien worden als een beste maatregel.

Hij beval namelijk dat het gekapt voor worsten ter markt moest gemaakt worden dan was hij wel verzekert dat het van gezond vleesch gemaald werd.

Ik heb met M. Van Passen over de kwestie gesproken die niet beter vraagt dan het op zijn beste af te handelen.

In de hoop, Heeren Burgemeester en Raadsleden, een goed onthaal aan mynen brief te willen verleenen biedt ik U de verzekering mijner hoogachting aan.

Namens den Bond,
De Secretaris
Julien Rottiers.

Waar is de tijd?

GEMEENTELIJKE SPOTNAMEN en hun ONTSTAAN

Deel 1

Spotnamen, spotverhalen, domme gezegden en geestigheden hebben altijd bij de mensen in een hoge gunst gestaan. De mens heeft steeds heel gaarne met zijn nabuur gespot! Zulks was reeds het geval in de oudheid.

Tijdens de middeleeuwen en later ging het er al even erg aan toe. De naijver en afgunst die onze gemeenten bezielde was misschien wel de hoofdoorzaak van de gegeven spotnamen.

Een tweede reden waaraan het ontstaan van spotnamen te wijten is, was de afzondering van de verschillende plattelanddorpen.

Er was gebrek aan gemeenschapswegen en er waren ook geen verkeersmiddelen. Onze voorouders bleven steeds binnen de perken van hun eigen gemeente en ze kwamen zelden of nooit in contact met de bewoners van andere dorpen, zodat ze mekaar voor vreemdelingen aanzagen.

Dit alles gaf aanleiding tot wederzijds wantrouwen en onderlinge vijandschap. Om met de bewoners van de nabij gelegen dorpen te schimpen, nam men alles te baat.

De kleinste gebeurtenis, het minste feit, werd verdraaid, vergroot en rondgebazuind.

Deze feiten lagen dan meestal aan de basis van de spotnaam. Onze voorouders waren beslist niet kieskeurig met het kiezen van hun namen.

Sommige schimpenamen waren wel wat plat en realistisch.

Eens de spotnaam in voege, werd deze dan overgeleverd van geslacht tot geslacht.

Tussen haakjes aanduiding van de provincie.

Onder de link schuilt het ontstaan van de spotnaam.

Aalst (O.): ajuinen, de draaiers, voile janetten.

Aarschot (B.): kasseistampers.

Aartselaar: kleiboeren.

Antwerpen (A.): sinjoren, pagadder.

Asse (B.): kazakken, koekenvers

Assenede (O.): kasseibijters, saluuts (= vissoort)

B

Baasrode (O.): kalfeters (in verband met scheepswerf)

Bazel : bazelse bulten

Beerze (A.): brekken (= grote mieren)

Berendrecht (A.): reigers.

Beveren (A.): puitslagers.

Beveren-Waas (O.): geitekoppen, puitslagers

Bonheiden (A.): grote mannen

Boom (A.): hondenfrètters

Bornem (A.): boskrabbers.

Branst (A.): vliegende geiten, zandstuijers.

Brasschaat (A.): kapittelmakers.

Breendonk (A.): mèttens of meutens (jonge kalveren)

Brugge (W.): Brugse zotten, hanze.

Brussel (B.): kiekenfretters, ketjes.

Brustem (L.): lijnen broeken

Buggenhout (O.): bosuilen

D

Dadizele (W.): pompeschitters.

Daknam (O.): hottentotten.

Damme (W.): zuipers.

Denderbelle (O.): koeien

Dendermonde (O.): kopvleesfretters, makeleters (= vissoort), flauzenmakers, knaptanden, olydoorkes, sloopstrekkers.

Dessel (A.): wolspinners, heikneuters

Diegem (B.): marktboeren

Diepenbeek (L.): schoverik, aanjagers

Diest (B.): mosterdschijters, loterbollen

Diksmuide (W.): beutereters (= boter)

Dilbeek (B.): konijnenfretters.

De Haan (W.): dennelopers

E

Edegem (A.): afrijders, zonneblussers. Edingen (H.): tietjes (van Jan-Baptist)

Eeklo (O.): dobbelgebakkenen, grebbeschijters, herbakkers.

Eikevliet (A): grote zwiet ze hebben een toren maar ge ziet hem niet.

Eindhout (A.): Enderste tutten

Ekeren (A.): bierpruvers.

Elsene (B.): hondeknagers

Elversele: rostekoppen

Essene (B.): papeters

Etterbeek (B.): botermelkzakken

Van: "Rene Pattyn" <rene.pattyn@telenet.be>

Onderwerp: FW: Gemeentelijke spotnamen en hun ontstaan

Datum: vrijdag 24 juni 2011 12:05

上海酒家

CHINEES RESTAURANT

SHANGHAI

Stationsplein 2

2830 WILLEBROEK

Tel. 03 886 74 96

Ruime parking

Maandagmiddag

Dinsdag

Zaterdagmiddag

GESLOTEN

Inhoudstafel : oktober – november - december 2011

Voorwoord	blz.	1
Belagchelyke klucht van de Willebroekige Boeren (Kevin Polfliet).....		2
Rampspoed te Willebroek, Ruisbroek... 1820 (Leon Bernaerts).....		7
De geschiedenis van oma's schort (G. Van Auwenis).....		8
Uit de oude doos (E. Van Winghe).....		12
Willebroeckse schoolmeester-koster (Paul De Borger).....		13
Vandalisme is niet enkel een hedendaags verschijnsel (G. Van Auwenis).....		18
Plaats van het "gedenkteken" der gesneuvelden (G. Van Auwenis – G. Mantiërs)		21
Korte historie van "Het Blaasvelds Broek" (Marcel Van Hoof).....		26
Slachtdienst 1912 te Willebroeck (G Van Auwenis)		33
Gemeentelijke spotnamen en hun ontstaan (René Pattyn).....		36

Werkten mee aan dit nummer :

Leon Bernaerts – Paul De Borger - Gary Mantiërs – René Pattyn - Kevin Polfliet - Gust Van Auwenis – Marcel Van Hoof en Eric Van Winghe.

Samenstelling en lay-out : Gust Van Auwenis en Eric Van Winghe.

Alle rechten voorbehouden. Het overnemen van teksten kan slechts gebeuren na schriftelijke toelating van de auteur en mits vermelding van het tijdschrift, jaargang en nummer.

Elk auteur is individueel verantwoordelijk voor de inhoud van zijn of haar artikel.

Geplande activiteiten:

Zaterdag, 15 oktober 2011 : Vaertlinck Quiz, 15 oktober 2011 in de gemeentelijke feestzaal te Willebroek. Nadere informatie – zie onze website a.U. b.

Zaterdag, 10 december 2011 gaat onze jaarlijkse “**genealogische en heemkundige**” dag door te Tisselt (Parochiecentrum) en Willebroek (Lokaal Vaertlinck). Deuren open van 10.00 tot 17.00 u. Talrijke registers zullen ter plaatse kunnen geraadpleegd worden. Meerdere standen met genealogische programm's zullen gedemonstreerd worden. Talrijke boeken over stamboomkunde, heemkunde, enz.. worden er te koop aangeboden. – Dranken aan democratische prijzen.

Aandacht! Bezoek regelmatig onze website om op de hoogte te blijven van onze laatste nieuwsjes en geplande activiteiten : www.vaertlinck.be

CAFE - TAVERNE "CASINO"

Bij Chris

Oud Sasplein 3, 2830 Willebroek
(aan de brug)

Tel 03/886 68 70 - dinsdag gesloten

- VERZORGDE SNACKS
- BRUSSELSE WAFELS
- PANNEKOEKEN
- DIVERSE BROODJES
- MILCKSHAKES
- IJSCOUPE
- VERSE FRUITSAPPEN

Anno 1905

ZAKENKANTOOR NV VAN TRICHT

L. DE NAEYERPLEIN 16
2830 WILLEBROEK

Tel. 03-886 87 33 - 03-886 94 62

Fax 03-886 20 91

E-mail : yvette.vandemaecle.15515@axa-bank.be

Alle wekdagen geopend van 9 - 12 uur en van 14 - 18 uur
Dinsdag- en zaterdagvoormiddag enkel na afspraak

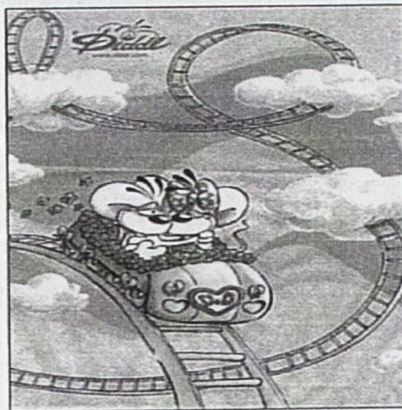
VOOR AL UW BELEGGINGEN, BANKVERRICHTINGEN,
VERZEKERINGEN EN KREDIETEN

Het kantoor met de betere service !

BOEKSKE

Voor al uw tijdschriften en kranten!
Aan huis besteld!

Eksklusief verdeler van :
DIDDL, TOPMODEL,
DARK DUDES, ROSALIE UND TRUFFEL

Voor al uw inkt en toonercardridges tot 50 % goedkoper
Overwinningstraat 76 - Willebroek
Tel: 03.886.73.84

SINONQUEL BVBA
TEN BERGSTRAAT 2
2830 WILLEBROEK

WWW.SINONQUEL.BE

TEL : +32 (0)3 886 66 85
FAX : +32 (0)3 886 61 54
BTW: BE 0464.707.303
garage.sinonquel@telenet.be

Bank

DEXIA BANK Nieuwstraat
2830 Willebroek
03/860.72.90

Jan maes

watches & jewellery

**L.De Naeyerplein 31
2830 Willebroek
03/886 86 26**

**Bruul 85
2800 Mechelen**

Meubelen

“Toonzalen: Brielen 5
2830 Willebroek-Tisselt

Jozef VAN DEN BERGH NV

“ Tel 03/886.66.03

Keukens MICKO

“ Donderdag gesloten

KEUKENCENTER

MASURE

Totaalinrichting van vloer tot plafond

- keukens in alle stijlen
- van luxe modellen tot de budget-keukens
- ook badmeubelen en schuifdeuren
- wij tekenen uw eigen droomkeuken

Kleine Amer 15
2870 Puurs-Kalfort

Tel. 03 889 22 48 * fax 03 899 15 26

Open: ma-vr van 10-18.30 uur
zaterdag 10-17 uur
zondag gesloten

WOONDECORATIE

PEPERMANS

Herman Vosstraat 46
2830 Willebroek

Tel. 03 / 886 68 23

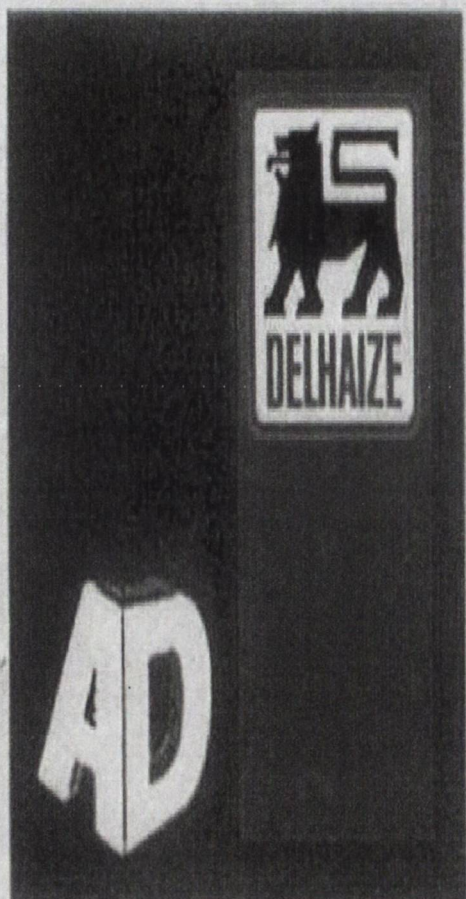
Fax 03 / 866 15 00

www.decoratiepepermans.be

- Vast tapijt
- Tapijten
- Vouwdeuren
- Textiel

- Vloerbekleding
- Gordijnen
- Zonwering
- Onderhoud

- Laminaat
- Overgordijnen
- Behangpapier
- Verven-Mengmachine

WILBROEK

TEL. 03/886.41.30

Groep Kerremans

Zakenkantoor
Kerremans & Co

VERZEKERINGEN
BANK

OVERWINNINGSSTRAAT 87
2830 WILBROEK
TEL: 03/886.43.39
FAX: 03/866.57.02

info@groepkerremans.be
www.groepkerremans.be

CBFA: 040356A-cB

Vastgoed
Kerremans

VERKOOP
VERHUUR
BEHEER

OVERWINNINGSSTRAAT 87
2830 WILBROEK
TEL: 03/886.43.39
FAX: 03/866.57.02

info@groepkerremans.be
www.groepkerremans.be

BIV KERREMANS STEVE: 503765

PHILIPPE
BROOD – BANKET
Kerkstraat 26
WILLEBROEK
Tel. 03/886 65 09

Boozt.be

THE BEST HARDWARE STORE IN BELGIUM

Computers - Laptops - Software - Herstellingen alle merken

Dendermondsesteenweg 151
2830 Willebroek
Tel : 03/866.48.44
Fax : 03/866.48.45
www.boozt.be

Openingsuren :
dinsdag tem zaterdag : 10hr - 18hr
gesloten op maandag-zondag-feestdagen
info@boozt.be

VIE carrosserie
Van den Eede

herstellingen alle merken

Brandstraat 31 tel. 03/886 78 49
2830 Willebroek btw 634 353 769 fax 03/886 04 58

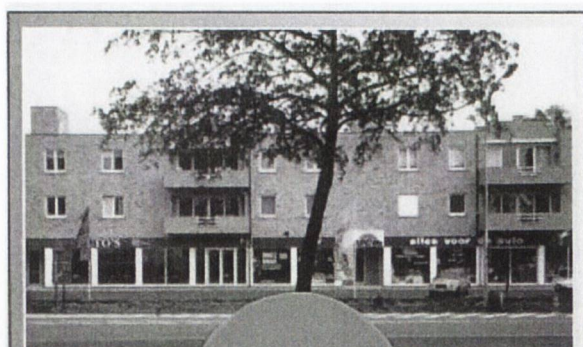
Rijwielen – Naaimachines

Firma CLAESSENS

Mechelsesteenweg 8
(aan de brug)
2830 WILLEBROEK

Tel. : 03/886 62 70 – 03/886 38 51

Restaurant "BEUKENHOF"
Antwerpsestraat 300
2850 BOOM
Tel.: 03/888.65.68
Fax.: 03/844.74.39

APC

AUTO PARTS CENTER BVBA
ALLE AUTO-ONDERDELEN

- Groot- en kleinhandel
- Car-hifi - GSM's - carkits - navigatiesystemen
- Alarmen - blinderen autoruiten
- Wisselstukken en onderdelen: remmen, filters, uitlaten, schokdempers, ...
- Allesdragers: skiboxen, sneeuwkettingen, ...
- Accessoires: uitbouwkits, verlagingskits, spoilers, sportluchtfilters, ...

Hemiksem	Kontich	Willebroek
Heuvelstraat 146 2620 Hemiksem 03/877.30.33 hemiksem@apc.skynet.be	Mechelsesteenweg 2978 2550 Kontich 03/458.76.83 kontich@apc.skynet.be	Dendermondssteenweg 212 2830 Willebroek 03/885.33.06 willebroek@apc.skynet.be

POUSSE
CAFE WILLEBROEK

't Poussecafé

Torenstraat 6 - 2830 Willebroek

 03 / 866 05 36

Open vanaf 11.00 uur

Keuken doorlopend vanaf 11.00 uur

Maandag gesloten

CAFE KNOCK-PALACE

bij Patrick

Nieuwe uitbater

August Van Landeghemplein 8

2830 Willebroek

Tel. 03/886 78 39

Donderdag gesloten

Vergaderzaal beschikbaar

Verzorgde bediening

**COPY PRINT SCAN
PLANAFDRUK POSTERS**

Print Factory

www.deprintfactory.be
print@deprintfactory.be

**T
E
L

0
3

8
6
6

2
5

2
5**

**DIGITALISEREN VAN
DOCUMENTEN EN
MICROFILMS**

www.microfilmtechnik.be
info@microfilmtechnik.be

Dendermondsesteenweg 151/4 - 2830 Willebroek

Mooie foto's ? doe er wat mee !

www.freestyle.be

Large poster-prints op foto papier, doek, vinyl, stickers enz...
Alle fotowerk ■ Kleurencopies ■ Naamkaartjes ■ Postkaarten
Bedrukkingen van foto's of logo's op t-shirts, mokken, mousepad enz...

FOTO

VIDEO

GSM

PC

GPS

**POSTER
PRINTING**

**PAS
FOTO**

COPY

SELEXION **CLIX**®

BORNEM
Dr. Deputterplein 10
Tel: 03-899 20 46

LONDERZEEL
Markt 4
Tel: 052-31 01 10

WILLEBROEK
Dendermondsestwg 202
Tel: 03-860 70 80

WIE HEEFT HET VOOR U IN WILLEBROEK?

Bij KBC Bank & Verzekering staat een cliëntvriendelijke, professionele en vooruitstrevende dienstverlening hoog in het vaandel. Meer dan 18 000 KBC-medewerkers staan hier garant voor. En daartoe behoren ook de medewerkers van het KBC-verzekeringskantoor en het KBC-bankkantoor in uw buurt.

KBC Bank & Verzekering
Dendermondsestwg. 17,
2830 Willebroek
tel. 03 860 75 30

KBC Verzekeringen
Spiessens & Wuyts BVBA
A. Van Landeghemplein 1,
2830 Willebroek
tel. 03 866 17 38
fax 03 866 21 45

CEB 24 198

We hebben het voor u.